SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, petek 13. aprila 1951

LETO XII., ŠT. 88 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

PRAVNA SLUŽBA PRI LJUDSKIH ODBORIH

Dr. Teodor Tominšek.

Eno osnovnih načel, na katerem je zgrajena in na katerem se utrjuje naša ljudska oblast, je načelo zakonitosti. To pomeni, da temelji vsa zgradba in vse delo organov ljudske oblasti na zakonu ... da mora biti v skladu z našimi zakonitimi predpisi. Tako so tudi vse pravice in dolžnosti naših ljudskih odborov točno predpisane in opredeljene v naših zakonih. Poleg tega je še brez števila zakonov in drugih pravnih predpisov, ki jih naši ljudski odbori pri svojem delu uporabljajo in po katerih se morajo ravnati. Vsakdo, ki hoče zakone pravilno uporabljati, mora imeti poleg splošne ideološko-politične izobrazbe tudi posebno strokovno, pravno znanje. Take strokovne kvalifikacije ljudski odborniki na splošno nimajo. Zato je ustanovljena pri okrajnih ljudskih odborih pravna služba, katere naloga je, da nudi ljudskim odborom vso potrebno strokovno pomoč pri uporabljanju zakonov. Pri krajevnih ljudskih odborih pravna služba ni posebej organizirana, ker je naloga pravne službe pri okrajnem ljudskem odboru, da nudi potrebno pravno pomoč krajevnim ljudskim odborom.

Če pogledamo prakso naših ljudskih odborov, moramo ugotoviti, da njihova pravna služba na splošno še ne ustreza svojemu namenu. Vzrok temu je predvsem njena slaba organizacija. Po planskem razporedu kadrov je sistemiziranih za vsak okrajni ljudski odbor najmanj po dvoje, večinoma pa po troje uslužbenskih mest za pravnike s fakultetno izobrazbo. Kljub temu ta mesta po večini niso zasedena in imamo približno četrtino okrajnih ljudskih odborov, ki so celo brez vsakega pravnika. Pa tudi tam, kjer so pravniki nameščeni, večkrat niso svoji namembi in znanju primerno zaposleni in njihova funkcija sploh ni opredeljena. Skoraj polovica teh pravnikov se ne peča s pravno službo, temveč opravljajo najrazličnejše tehnične, planske, komercialne, statistične, administrativne in slične posle; uporabljajo jih za razne kampanjske zadeve po terenu itd. Skratka, pravnike zaposlujejo povsod drugod, samo ne tam, kjer jim je mesto, to je v pravni službi. Pri nekaterih ljudskih odborih odpuščajo oziroma premeščajo pri krčenju uradniškega aparata v prvi vrsti pravnike kot »odvečne«, čeprav je njihovo število že itak premajhno in je verjetno prav tam dober pravnik najbolj potreben.

Razumljivo je, da pri takem stanju pravna služba ne more pravilno delovati, da torej ne more nuditi tiste neobhodne potrebne pomoči ljudskim odborom, kakršno terja pravilna uporaba zakonov. Pomanjkanje te pomoči pa je tudi eden osnovnih vzrokov raznih napak in nepravilnosti v delu ljudskih odborov. Te nepravilnosti predstavljajo v bistvu kršitev naše socialistične zakonitosti in slabijo delo ljudskih odborov, škodujejo pa tudi njihovemu ugledu in zaupanju v očeh ljudskih množic. »Naši narodi« pravi tov. Tito, »imajo iz davnine globok čut za pravico. Pojem pravice je globoko vtisnjen v dušo naših ljudi in prav zato krivico najbolj sovražijo. Naj nihče ne misli, da naši preprosti ljudje ne razumejo pojma socialistične pravice, ki temelji na interesih večine ljudstva odnosno na interesih delovnih ljudi, na interesih naše socialistične skupnosti«.

V teh besedah tov. maršala Tita je preprosto in jasno opozorilo na težke posledice, ki jih ima vsaka kršitev socialistične pravice. Kdor jo krši, se izpostavlja nevarnosti, da se pri ljudstvu zasovraži, da izgubi njegovo zaupanje. Taki nevarnosti se utegnejo izpostaviti tudi naši ljudski odbori, v kolikor se ne bi dosledno ravnali po naših zakonih, v kolikor bi kršili »socialistično pravico«, to je našo socialistično zakonitost.

Da bo stvar še jasnejša, ne bo odveč, če se še nekoliko pomudimo pri pojmu socialistične zakonitosti oziroma kakor jo imenuje maršal Tito »socialistične pravice«.

Socialistična zakonitost temelji po besedah tov. Tita »na interesih večine ljudstva odnosno na interesih delovnih ljudi, na interesih naše socialistične skupnosti«. S temi besedami je izraženo bistvo vprašanja in dan odgovor vsem tistim, ki še ne pojmujejo, da je v naših socialističnih zakonih izražena volja našega delovnega ljudstva, da so v njih izraženi interesi naših delovnih ljudi, interesi naše socialistične skupnosti. Pravo, to je ustava, zakoni in drugi zakoniti predpisi socialistične Jugoslavije, nimajo ničesar skupnega s pravom bivše kapitalistične Jugoslavije. Prejšnje pravo je izražalo voljo in izkoriščevalske interese neznatne manjšine kapitalistov na škodo ogromne večine delovnega ljudstva. Na razvalinah starega pravnega reda je nastalo novo revolucionarno pravo, pravo, ki so ga naše ljudske množice pod vodstvom svoje Komunistične partije same ustvarjale in krojile po svoji volji, v svojem lastnem interesu. Številni odloki Izvršilnega odbora OF, Vrhovnega in Glavnih štabov narodnoosvobodilne vojske so kratko in jedrnato formulirali voljo revolucionarnih ljudskih množic, dali pravno obliko njihovim revolucionarnim pridobitvam in težnjam in pospeševali njihov nadaljnji razvoj. Na tej podlagi so bili sprejeti vrhovni zakoni (zvezna in republiške ustave), ostali naši zakoni in drugi pravni predpisi, v katerih se zrcali naša nova socialistična stvarnost in naša pot v socializem.

(Nadaljevanje sledi)

Poleg sovražnikovih bunkerjev, ki so jih italijanski okupatorji gradili v strahu pred ljudstvom, so redkeje bolj rasli bunkerji Osvobodilne fronte — ilegalne tiskarne. Prva podzemeljska tiskarna je bila ustanovljena septembra 1941. leta na Brdu pri Ljubljani. Ker se je v njej zaradi bližnje greznice voda stalno nabirala, so jo imenovali »Podmornica«. Ureditev te tiskarne, v kateri so delali Burič, Pleško, Kovač, Bizjak, Vrhovnikova in drugi, je vodil tov. Dušan Kraigher, za stalno zvezo z zunanjim svetom pa je skrbela Marija Kosovelova, žena enega izmed obeh mizarjev, ki sta v gornjih prostorih hiše dušila ropot v tiskarni. V »Podmornici« so med drugim natisnili tudi »Delo«, več številk »Osvobodilne fronte«, pesmi Mateja Bora, brošuro »Zakaj je propadla Jugoslavija« itd. Po dneh strašnega fašističnega divjanja na Brdu (22. in 23. julija 1942. leta) je »Podmornica« morala prenehati delo. Skrivnost podzemeljskega bunkerja pa je ostala neznana tudi poznejšim stanovalcem hiše. — Na razstavi Fronte bo poleg makete »Podmornica«, ki jo je izdelal Ivo Bavčar, še več fotografij, ki bodo kazale Brdo s hišo, kjer je bil podzemeljski bunker (na sliki) ter tudi notranjost »Podmornice«.

MLADINA ŽE GRADI PROGO DOBOJ-BANJALUKA

V nedeljo, 1. apr., se je zbralo v Doboju, Kulaših in Banjaluki 10.000 mladincev in mladink prve izmene, ki so se udeležili slavnostnih zborovanj ob začetku splošnih gradbenih del vzdolž trase tretje mladinske proge Doboj-Banjaluka. V Grapski pri Doboju, kjer se bo odcepila nova proga, so ta dan postavili spomenik s spominsko ploščo.

Vseh 10.000 mladincev in mladink, organiziranih v 70 mladinskih brigadah, se je takoj lotilo dela na progi. 2000 brigadirjev iz Bosne in Hercegovine je v marcu vse pripravilo za splošni začetek del. Ti prvi mladinci so se lotili tudi prvih del na terenu. V aprilu se jim je pridružilo še 8000 novih mladincev in mladink, in sicer 3400 iz Srbije, 2000 iz Hrvatske, 1600 iz Bosne in Hercegovine, 550 iz Makedonije, 300 iz Slovenije in 150 iz Črne gore.

Ceprav je proga Doboj-Banjaluka precej krajša od proge Šamac — Sarajevo, vendar predstavlja izredno težko nalogo, in to zaradi vrste težavnih objektov, ki jih je treba zgraditi. Izkopati je treba en milijon kubičnih metrov zemlje, od tega 600.000 kubikov kamenja, postaviti 37 velikih in manjših mostov in viaduktov v skupni dolžini 1047 m in 156 propustov. Najtežjo nalogo pa predstavlja gradnja treh velikih predorov, od katerih bo predor »Ljeskove vode« dolg 1511 m, predor »Tromedja« 1411 m in predor »Čelinac« 480 m. Predor Tromedja so začeli graditi že v marcu. Z zahodne strani so prodrli v hrib okrog 80 m, z vzhodne strani pa je začelo predor kopati 70 mladincev minerjev, ki so prišli s proge Lupoglav Stalije.

Te dni so začeli kopati tudi najdaljši predor »Ljeskove vode«. Od pravočasne zgraditve tega predora, ki je približno tako dolg kakor predor »Vranduk« na progi Samac-Sarajevo, vendar ga je treba graditi v slabem terenu, ki se usipa, je odvisno, ali bo proga dograjena do konca leta. Sprva so hoteli traso preložiti bolj proti jugu in zgraditi drug predor, da bi se izognili slabemu terenu, naposled pa so se odločili le za predor »Ljeskove vode«, in sicer po spremenjenem projektu, po katerem bo sedaj predor dolg 1511 m, medtem ko je znašala njegova dolžina po prvotnem projektu 1784 m. S skrajšanjem predora bodo prihranili okrog 200 milijonov dinarjev.

Na vhodni strani pred predorom so mladinci že izkopali usek, ki je na nekaterih mestih visok do 10 m. Zbetonirali so tudi vhod v predor, da se zemlja ne bo vsipala. Zaradi njegove velike dolžine in zaradi potrebe, da se hitro zgradi, bodo gradili predor »Ljeskove vode« na način, kakor še ni bil uporabljen v naši državi. S strani bodo izkopali rov do sredine predora, odkoder bodo potem predor kopali na dve strani. Tak način gradnje s strani kakor tudi z obeh koncev predora omogočajo terenske razmere. Na gradbišče so že prispeli rudarji z raznih krajev naše države, ki bodo izkopali stranski rov. Mladinci iz Bosne pa so že v marcu ob pomoči frontnih brigad zgradili od postaje Rudenko do gradbišča predora pomožno progo v dolžini 1500 metrov.

Sploh bodo najtežja dela na srednjem odseku med obema predoroma »Ljeskove vode« in »Tromedja«. Tu je treba progo speljati skozi globoko sotesko in izkopati na dolžini 5 km šest globokih vsekov in šest mostov čez reko Snjegotino. Do gradbišča tega odseka bodo te dni postavili pomožni tir, nakar se bo lotilo dela na tem odseku 6 brigad.

Tudi na gradbiščih drugih velikih objektov, zlasti mostov in viaduktov, je sedaj zaposlenih mnogo brigad. Tu imajo tudi največ mehanizacije. Na najvažnejših gradbiščih bodo po potrebi delali tudi v treh izmenah. Za najtežja dela, zlasti v predorih, pa sestavljajo tako imenovane »elitne brigade«, v katerih bo mnogo mladincev, ki so se že odlikovali kot člani minerskih brigad z Majevice in Vranduka.

Mnogo brigad je zbranih tudi na gradbišču pri Banjaluki, kjer je treba zgraditi velik most čez reko Vrbas in na gradbiščih prvega odseka od Banjaluke do predora »Tromedja«. Ta del proge mora biti po načrtu najprej zgrajen. Da omogočijo čimprejšnjo zgraditev tega dela proge, so delavci železarne v Zenici že izdelali tračnice za prvih 10 km proge in jih kot pozdrav mladinskim brigadam prve izmene poslali iz Zenice v Banjaluko.

Prva serija doma izdelanih elektronk

Po dolgotrajnih pripravah, ki so trajale 2 leti in pol, je te dni strokovnjakom v novem Zavodu za radijske in rentgenske aparate v Nišu uspelo izdelati prvo serijo elektronk za radijske aparate. To so prve elektronke, ki so bile kedaj izdelane na Balkanu. Vse potrebno orodje za izdelavo kompliciranih sestavnih delov elektronk so pripravili strokovnjaki v zavodu. Ko bodo montirane nove sesalke za zrak, se bo začela redna serijska proizvodnja elektronk, in sicer predvsem za opremo domačih radijskih sprejemnikov »Kosmaj« in »Tesla«. Pri proizvodnji elektronk uporabljajo kot izolacijski material domače sljudo iz Prokuplja in Makedonije, v kratkem pa bo tovarna v Nišu dobila tudi domače steklo za elektronke.

Trygve Lie v Beogradu

Beograd, 12. apr. (Tanjug). Danes je prispel v Beograd generalni sekretar OZN g. Trygve Lie s soprogo. Z g. Liejem sta prispela tudi pravni svetnik generalnega sekretariata OZN Abraham Feller in direktor oddelka za tisk in publikacije OZN g. Wilder Foote. Gospoda Lieja so sprejeli na letališču v imenu vlade FLRJ minister Milovan Djilas, podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade, predsednik izvršilnega odbora Ljudske fronte Ninko Petrovič, angleški veleposlanik g. Charles Pick s člani diplomatskega zbora, dr. Aleš Bebler, predstavnik FLRJ v Varnostnem svetu in stalni delegat FLRJ v OZN, pomočnik zunanjega ministra FLRJ Jože Vilfan, pooblaščeni minister in načelnik oddelka protokola ministrstva za zunanje zadeve FLRJ Slaven Smodlaka, predsednik Zveznega sveta Ljudske skupščine FLRJ in predsednik Združenja OZN za Jugoslavijo Vladimir Simič, predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Srbije in predsednik nacionalnega komiteja UNESCO v Jugoslaviji dr Siniša Stanković, direktor Urada za informacije OZN v Beogradu Milan Hofman, šef misije Unicef za Jugoslavijo Johan Hunger ter tuji in domači novinarji.

Gospod Lie bo ostal v naši državi kot gost FLRJ do 15. aprila.

Ob svojem prihodu v Beograd je g. Trygve Lie izjavil:

»Prepričan sem, da žele vlada in narodi Jugoslavije v celoti podpreti Združene narode v skupni borbi za mir in varnost. Poleg Jugoslavije bom sedaj obiskal še Grčijo, Egipt, Sirijo, Libanon, Turčijo in Izrael. Želel sem obiskati vašo državo že takrat, ko sem postal generalni tajnik Združenih narodov. Nikdar poprej nisem obiskal Jugoslavije, četudi poznam in cenim vašega izredno sposobnega zunanjega ministra Edvarda Kardelja, Milovana Djilasa, vašega stalnega predstavnika pri Združenih narodih dr. Beblerja, dr. Vilfana in druge člane vaših delegacij na sestankih Združenih narodov. Z velikim zadovoljstvom pričakujem sestanek z maršalom Titom in drugimi člani jugoslovanske vlade. Pripomnil bi samo še nekaj besed o Združenih narodih v sedanjem položaju. Trdneje kot kdaj koli sem prepričan, da bo Združenim narodom uspelo obvarovati in okrepiti mir v sedanjih okolnostih, ako bodo vlade članice ob podpori svojih narodov popolnoma izkoristile vse svoje možnosti v prid kolektivne varnosti.«

V Parizu vse pri starem

Pariz, 12. apr. (AFP). Današnji 29. sestanek namestnikov ministrov za zunanje zadeve se je koncal, ne da bi bil dosežen kak napredek. Sovjetski delegat Gromiko je na zahtevo ameriškega zastopnika Jessupa in angleškega zastopnika Daviesa obrazložil sovjetsko stališče. Nad dve uri je navajal znane argumente, ne da bi pokazal kakršnokoli prizadevanje, da bi se razgovori pomaknili naprej.

Maribor bo dobil nov kolodvor

V Mariboru bodo začeli v kratkem graditi nov kolodvor za lokalni in obmejni železniški promet. Po načrtu podjetja »Slovenija-projekt« bo imel nov potniški kolodvor okrog 50 prostorov in bo najmodernejši v Sloveniji.

Mariborski potniški kolodvor je bil med vojno skoraj do tal porušen. Že nekaj let dela postajno osebje v tesnih začasnih prostorih. Z zgraditvijo novega kolodvora bo olajšano delo osebja in znatno zboljšan železniški promet.

Hrvatska je lani dobila

iz Slovenije 229 milijonov kWh električne energije

Na Hrvatskem bodo letos zgradili 332 km daljnovodov, predvsem v zahodnem delu države, da bodo dogradili krožni sistem daljnovodov, ki bo obsegal Slovenijo in zahodno Hrvatsko. Dovršiti je treba daljnovode od Matulj pri Reki do Vinodola in odtod mimo Ozlja, Zagreba ter Konjščine do Varaždina, pa bo zaključen krog čez Maribor, Dravograd, Velenje, Črnuče dalje do soških elektraren, odtod pa do Matulj pri Reki.

Proizvodnja električne energije na področju Hrvatske se je lani dvignila na 463 milijonov kilovatnih ur nasproti 409, 381 in 304 milijonom v zadnjih treh letih. Navzlic povečanju lastne proizvodnje je morala Hrvatska dobiti znatno pomoč tudi iz Slovenije. Tako je lani dobila iz daljnovodnega omrežja Slovenije 229 milijonov kilovatnih ur električne energije nasproti 190, 161 in 155 milijonom v prejšnjih treh letih. Letos bo začela obratovati s prvim agregatom velika hidrocentrala Vinodol nad Crikvenico, kar bo olajšalo preskrbo Hrvatske z električno energijo. Pospešeno gradijo tudi veliko termoelektrarno v Konjščini v Hrvatskem Zagorju. Ko bosta obe elektrarni zgrajeni, bosta lahko nudili tudi pomoč Sloveniji, zlasti v dobi nizke vode, ko se znatno zmanjša proizvodnja hidrocentral v Sloveniji. Povezava velikih elektrarn v Sloveniji in zahodni Hrvatski v skupen elektroenergetski sistem, bo prinesla velike koristi, ker bo omogočila izkoriščati prvenstveno ceneno energijo hidrocentral.

Pred dnevom železničarjev

Kakor po vsem omrežju JDŽ, se tudi slovenski železničarji živahno pripravljajo za praznovanje svojega vsakoletnega praznika. 15. april je dan železničarjev. Drugič letos praznujejo ta dan v spomin na vse tiste revolucionarne borce v vrstah železničarjev, ki se v najtežjih časih niso strašili dvigniti svojega glasu za pravice malega človeka in so nazadnje leta 1920 — morali s krvjo potrditi svojo odločnost, da hočejo vztrajati v tej pravični borbi. Zaloška cesta je postala bojni klic izkoriščanih množic.

Dan železničarjev je spominski dan na vso njihovo slavno preteklost, hkrati pa tudi dan pogleda v bodočnost, dan, ki naj železničarje zbere ob delu, pripravljene za vsako nalogo. Med najvažnejše naloge za ta dan pripravljajo posebna tekmovanja, ki zajemajo poleg proizvodnih nalog še prav posebno olepšanje železniškega sveta na zunaj, da bo prevoz čim prijetnejši, da bo pogled na naše železnice čim prikupnejši.

Vsi železniški kolektivi so v teh dneh požrtvovali priprave za praznovanje dneva železničarjev. Posebno živahne so priprave v vseh večjih železniških centrih po Sloveniji, kakor v Ljubljani in Mariboru, Celju itd., kjer posebni odbori pripravljajo razne prireditve, kulturne akademije, fizkulturne nastope, komemoracije za padlimi žrtvami itd. Pa tudi po mnogih manjših krajih nočejo zaostajati v tej skupni manifestaciji železničarjev vse države. Po lanskoletnih izkušnjah so naši železničarji našli spet razna pota in sredstva, da bodo pokazali železnice in delovne ljudi na njej kot vredne naslednike svojih tovarišev, ki so pokazali pot, kako se je treba boriti za uspeh in zmago, kako je treba prav pri železnici služiti delovnemu ljudstvu.

L. S.

Vsak dan odhaja z Reke 15 do 17 posebnih vlakov z živili

Dovoz živil iz Amerike na Reko je v tem mesecu dosegel največji obseg. Zato mora reška luka te dni obvladati tako velik promet kakor še nikoli. Na nedavnem sestanku upravnega odbora direkcije luk severnega Jadrana so ugotovili, da bo šlo v tem mesecu skozi reško luko okrog 200.000 ton blaga, od tega polovico živil, ki prihajajo iz Amerike. Promet reške luke bo v aprilu za 60.000 ton večji, kakor je bil največji mesečni promet v lanskem letu.

Za razkladanje in nakladanje blaga ima reška luka danes skoraj za polovico manj delavcev, kakor jih je imela lani. Zato pa ima na razpolago mnogo več mehanizacije, kar omogoča izpolnitev velike naloge. Prav v zadnjem času so dobili več novih mehaničnih sredstev, zlasti naprav za razkladanje tovora, traktorjev, priklopnikov itd. Vrhu tega ima danes reška luka za okrog 30 % več žerjavov, kakor jih je imela pred vojno. Tudi organizacija dela je boljša, dvignila se je produktivnost dela, kar je v nemali meri uspeh večje skrbi za luške delavce, za njihovo nastanitev in preskrbo.

Velikansko nalogo pa morajo ta mesec obvladati tudi železničarji. Do konca aprila bodo morali odpeljati z Reke okrog 100.000 ton izrednega uvoza živil na račun ameriške pomoči. Reška železniška postaja odpravi sedaj vsak dan povprečno 15 do 17 posebnih tovornih vlakov z živili, in to poleg velikega števila ostalih tovornih in potniških vlakov. Za ta prevoz so se železničarji zadnje mesece dobro pripravili, povečali so število maneverskega osebja, v bližnjih postajah pa imajo stalno pripravljenih nad 300 zaprtih vagonov, dobro očiščenih, da se lahko brez škode prevažajo živila. Ves odvoz živil poteka brez vsake zamude, čeprav je treba blago odvažati po eni izmed najtežjih prog v Jugoslaviji, saj se železniška proga od Reke proti Zagrebu dvigne za 800 m na kratki razdalji med Reko in Delnicami.

Povečanje denarnih kuponov industrijskih potrošniških nakaznic

Zvezni uradni list dne 11. aprila objavlja odlok predsednika sveta za blagovni promet FLRJ, po katerem se letni znesek denarnih kuponov industrijskih potrošniških nakaznic »IR« skupine povečuje od 3.700 na 4.200 din.

Posebno industrijsko dopolnilno potrošniško nakaznico, ki vsebuje 300 din v denarnih bonih, bodo dobili tisti potrošniki »IG« skupine, ki prejemajo družinsko invalidnino ali družinsko pokojnino, nadalje gmotno nepreskrbljene osebe, ki so za delo nesposobne, in žene z dvema otrokoma ali z več otroki do 14 let, ki se same vzdržujejo. Povečani znesek denarnih bonov pripada potrošnikom od 1. januarja t. l. naprej.

PO ODSTAVITVI GENERALA MAC ARTHURJA

Mnenja v krogih OZN

Lake Success, 12. apr. (Reuter). V krogih, ki imajo zveze z delegacijami azijskih in arabskih držav v Lake Successu, naglašajo, da je odstavitev Mac Arthurja očistila ozračje, da so se zboljšali upi na mirno rešitev korejskega vprašanja ter da bo kitajska vlada verjetno razumela pomen te geste. Predstavniki nekaterih drugih delegacij pa nasprotno poudarjajo, da Peking še vedno molči navzlic vsem miroljubnim prizadevanjem Združenih narodov, da so pogoji kitajske vlade za rešitev korejskega spopada nesprejemljivi za ZDA, in da je torej danes prav tako težavno uvideti možnost za kompromis v tem vprašanju kot včeraj. V čemer se strinjajo vsi opazovalci v Lake Successu, pa je **prepričanje, da je predsednik Truman s svojim odlokom o odstranitvi Mac Arthurja ojačil položaj ZDA.**

V Lake Successu tudi napovedujejo, da bi utegnila biti kmalu objavljena **nova politična deklaracija o smotrih Združenih narodov v Koreji.** Zadevne priprave so v središču naporov, ki jih izvajajo sedaj Združeni narodi, da bi se končale sovražnosti v Koreji in preprečil splošen spopad v Aziji.

Republikanski člani predstavniškega doma so včeraj sklenili, da bodo za sedaj odložili akcijo proti predsedniku Trumanu, ker je odstavil generala Mac Arthurja. Zahtevajo pa, da naj bi Mac Arthur na skupni seji senata in predstavniškega doma razložil svoje mnenje o korejski vojni in politiki ZDA na Daljnem vzhodu. V ponedeljek bo konferenca vseh 47 republikanskih senatorjev, na kateri bodo razpravljali o odstavitvi Mac Arthurja.

•

Predsednik japonske vlade **Jošida** je danes izjavil, da je dobil od Washingtona zagotovilo, da odstranitev Mac Arthurja ne napoveduje nobene spremembe v ameriški politiki do Japonske. Združene države Amerike so slej ko prej za skorajšnjo sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko.

Diplomatski opazovalci v Londonu sodijo, da je Trumanova odločitev preizkusni kamen, ki bo odkril prave namene kitajske vlade. Laburistični »Herald« pozdravlja Trumanov sklep kot dobrodošel. »Times« sodi, da je sedaj napočil pravi trenutek za objavo skupne deklaracije o ciljih Združenih narodov v Koreji. Liberarni Manchester Guardian« je precej črnogled glede pripravljenosti Kitajcev, da bi se pogajali, in poudarja, da morajo biti čete Združenih narodov pripravljene, da razbijejo morebitno novo kitajsko ofenzivo.

Pariški »Figaro« piše, da je Truman dokazal, da se ne boji spopada z republikansko stranko »L' Aube« pravi, da imata sedaj besedo Moskva in Peking. »Mond« poudarja, da Trumanova odločitev še ne pomeni, da so prenehale vse težave. »Franc Tireur« vidi v Trumanovem sklepu samo potezo, ki bo samo okrepila notranjo povezanost Zahoda

Sprejem pri maršalu Titu

Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije **Josip Broz - Tito** je sprejel včeraj dopoldne novega izrednega poslanika in egiptovskega pooblaščenega ministra v Jugoslaviji g. **Hasana Zakibeja.**

Imenovanje članov svetov in direktorjev glavnih uprav LR Srbije

Prezidij Ljudske skupščine LR Srbije je izdal ukaze o imenovanju članov sveta za prosveto, znanost in kulturo, članov sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko ter direktorjev glavnih uprav. V prvi svet, ki ima 41 članov, so imenovani predsednik Srbske akademije znanosti dr. Aleksander **Belić**, rektorji univerze in visokih šol, profesorji, književniki in drugi kulturni in znanstveni delavci. Svet za ljudsko zdravje in socialno politiko ima 28 članov.

Volilni izidi v Makedoniji

Republiška volilna komisija je zbrala in pregledala vse podatke o volitvah kr jevnih in mestnih ljudskih odborov v LR Makedoniji ter ugotovila, da je volilo 98.72 volilnih upravičencev in od njih za kandidate Ljudske fronte 96.03%.

VREME

Napoved za soboto: Po jutranji megli v dolinah in kotlinah pretežno sončno z delno oblačnostjo. Proti večeru naraščajoča oblačnost, zlasti v alpskem svetu. Temperatura v Primorju ponoči 10 C, podnevi 18 C, v ostali Sloveniji ponoči —2 C, podnevi 14 C. Nevarnost slane.

Srditi boji na zahodnem delu korejske fronte

Kitajci napravili klin pri Korangporiju, južno od 38. vzporednika

Tokio, 12. apr. (Ass. Pr.) Danes je prispel generalni poročnik Matthew **Ridgway** v Tokio, da prevzame dosedanje dolžnosti generala Mac Arthurja. Z njim je prispel tudi ameriški vojni minister Frank Pace, ki je obiskal bojišče v Koreji. General Ridgway je po svojem prihodu v Tokio izjavil, da se bo takoj sešel z Mac Arthurjem.

Patrulje Združenih narodov so se tudi včeraj borile proti številnim skupinam nasprotnikovih vojakov na vsej fronti od Munsana, južno od 38. vzporednika, do neke točke, ki leži severovzhodno od Jangongnija. Na tej črti se sovražnik močno upira ter so bile spredaje ameriške enote prisiljene k umiku.

Kakor poroča United Press, **so Kitajci prekoračili 38. vzporednik in ob morski obali v Južni Koreji napravili klin pri Korangporiju. Na zahodnem delu korejske fronte so začele enote OZN novo ofenzivo in naletele na novo kitajsko obrambno črto. Sedaj divjajo tu srditi boji moža proti možu.** Na vzhodni korejski obali so južnokorejske patrulje vkorakale v obalno mesto Kangsong, 42 km severno od 38. vzporednika.

Ameriške izgube

Washington, 12. apr. (Un. Pr.). Po sporočilu ministrstva za obrambo ZDA znašajo ameriške izgube v Koreji 59.396 mož; 10.080 mož je padlo, 38.550 je bilo ranjenih, 9.544 jih pogrešajo, 113 je bilo ujetih, 1109 vojakov, ki so jih imeli za pogrešane, se je pozneje vrnilo.

ZDA proti sodelovanju LR Kitajske pri mirovni pogodbi z Japonsko

Washington, 12. apr. (Un. Pr.). Vlada ZDA je sporočila, da bo nastopila proti predlogu Velike Britanije, naj bi LR Kitajska sodelovala pri izdelavi načrta mirovne pogodbe z Japonsko in naj bi otok Tajvan (Formozo) pozneje izročili LR Kitajski. Predstavnik zunanjega ministrstva Michael Mac Derlott je izjavil, da je Velika Britanija razložila svoje gledišče v spomenici, poslani zunanjemu ministrstvu ZDA pred desetimi dnevi. Mac Dermott ni povedal, kdaj bo vlada ZDA odgovorila na britanske predloge, vendar je dodal, da po njegovem mnenju ni nikakih znamenj o spremembi politike ZDA glede Formoze, o katere usodi bodo odločali pozneje.

Mac Arthur bo v ponedeljek odpotoval v ZDA

Tokio, 13. aprila. General Mac Arthur je sporočil, da bo odpotoval v ponedeljek iz Tokia v ZDA. Potoval bo s svojim osebnim letalom tipa »Consolidation« v spremstvu žene, sina in adjutantov. Med potjo se bo ustavil na Havajskih otokih in v San Franciscu. Pričakujejo, da bo po vrnitvi v ZDA podal na povabilo republikanskih članov kongresa izjavo pred kongresom.

Novi vrhovni poveljnik general Ridgway se je včeraj posvetoval z generalom Mac Arthurjem, nakar se je vrnil na bojišče v Koreji. V enem ali dveh dneh bo zopet prispel v Tokio.

Proslava 10-letnice ljudske vstaje v Istri

V istrskem okrožju bodo od 16. aprila do 1. maja proslavljali 10-letnico Osvobodilne fronte in ljudske vstaje. Priprave vodijo okrožni ljudski odbor ter okrajna odbora v Kopru in Bujah. Slavnosti bodo v znamenju splošnega boja za mir in za pravilno rešitev vprašanja Svobodnega tržaškega ozemlja. V mnogih krajih, kjer so bili važnejši dogodki med osvobodilno vojno, bodo odkrili spomenike in spominske plošče.

Priprave za peti plenum centralnega odbora AFŽ

Organizacije AFŽ se pripravljajo za peti plenum centralnega odbora AFŽ, ki bo meseca maja in bodo na njem razpravljali samo o delu raznih otroških ustanov. Pri centralnem odboru in vseh glavnih odborih so bile ustanovljene komisije, ki pregledujejo ustanove za otroke, da bi dobile potrebno gradivo za razprave na plenarnem sestanku. V LR Črni gori so take komisije že obiskale vse ustanove za otroke ter zbrale mnogo gradiva. Glavni odbor AFŽ za Črno goro bo na plenumu predlagal, naj bi se v LR Črni gori ustanovilo še nad 30 otroških vrtcev pri raznih kmečkih zadrugah. Tudi v drugih republikah zbirajo komisije potrebno gradivo, da bi plenarno zasedanje moglo določiti čim boljše smernice za uspešno sodelovanje ženskih organizacij pri vseh ustanovah, ki so namenjene varstvu matere in otroka.

Jugoslovanski kombinat za gumo in obutev ustanavlja nove prodajalnice

Jugoslovanski kombinat za gumo in obutev v Borovem je doslej odprl v vsej državi nad 150 prodajalnic, v katerih so pretekli mesec prodali za okrog 350 milijonov din obutve in drugih izdelkov kombinata. V prihodnjih mesecih bodo odprli še 100 prodajaln, do konca leta pa jih bo kombinat imel v vsej državi okrog 350. Tovarna sedaj hitro oskrbuje prodajalnice s potrebnim blagom, zlasti odkar so v aprilu uvedli nov sistem evidence in izkazov, ki omogoča, da se je zlasti pri novih letošnjih modelih obutve takoj dopolnil asortiment v prodajalnicah s tistim blagom, ki najbolj gre v prodajo, oziroma s tistimi številkami čevljev, ki jih je treba dopolniti.

Otroci se vračajo k staršem v Avstrijo in Nemčijo

V Beogradu je zbranih 231 otrok, ki se vrnejo k svojim staršem v Avstrijo in Nemčijo. Vsi ti otroci so bili doslej v raznih dečjih domovih in pri svojih sorodnikih. Otroke bo sprejela na naši meji na Jesenicah 17. t. m. komisija, sestavljena iz zastopnikov mednarodnega jugoslovanskega, avstrijskega in nemškega Rdečega križa

VESTI IZ MEDNARODNEGA GOSPODARSTVA

Razveljavljena prepoved proizvodnje umetnega bencina in kavčuka ter gradnje velikih ladij v Zahodni Nemčiji. Zavezniška visoka komisija za Zahodno Nemčijo je te dni sporočila vladi v Bonnu, da se opuščajo dosedanje prepovedi proizvodnje nekaterih važnih surovin. Tako bodo v Zahodni Nemčiji lahko znova začeli izdelovati umetni bencin, umetni kavčuk, razne proizvode iz aluminija, umetni amoniak in klor. Opuščene so tudi omejitve v ladjedelstvu, ki so doslej veljale tako glede velikosti ladij, kakor tudi njih hitrosti. Visoka zavezniška komisija si je pridržala samo pravico nadzorstva nad proizvodno zmogljivostjo podjetij teh proizvodnih panog. Proizvodnja elektronskih cevi in materiala ter naprav v zvezi z atomsko energijo pa ostane nadalje pod kontrolo. Omejitev proizvodnje jekla v višini 11,1 milijona ton letno ostane še formalno v veljavi, vendar bo Nemčija lahko povečala tudi proizvodnjo jekla, kolikor bo presežek namenjen za oboroževanje zahodne Evrope.

Nove izvozne omejitve v Veliki Britaniji. Zaradi čedalje občutnejšega pomanjkanja bakra je vlada Velike Britanije omejila izvoz polizdelkov iz bakra in njegovih zlitin na približno 50% lanskega izvoza. Izvoz polizdelkov iz cinka pa je odslej dovoljen samo v izjemnih primerih. Od 1. aprila veljajo tudi nove omejitve za izvoz volframa, kalcijevega karbida, kobalta in njegovih zlitin, grafita, krogličnih ležajev, specialnih strojev in nekaterih vrst orodja. Za izvoz teh predmetov v vse države, razen v ZDA in dežele angleškega imperija, je odslej potrebno posebno izvozno dovoljenje.

PRED PRAZNIKOM OF SLOVENIJE

Bela krajina za 10. obletnico OF

V okviru vsesplošnega tekmovanja za čim lepše praznovanje desete obletnice OF, so se močno razgibala belokranjska kulturno-prosvetna društva, zlasti v Metliki in Črnomlju. Sporedi, ki sta ga sprejeli obe društvi, je v obeh mestih celotedenski in obsega medsebojna dramatska, godbena, pevska in folklorna gostovanja, od katerih bodo zlasti zadnja možna zaradi tega, ker je glavni odbor Ljudske prosvete Slovenije prav te dni tako metliški kot črnomeljski folklorni skupini preskrbel nove belokranjske noše.

Od ostalih prosvetnih društev so delavni zlasti v Gradacu, kjer bodo v tem tednu v povečani in prenovljeni prosvetni dvorani vprizorili »Miklovo Zalo« in z njo gostovali tudi v obeh belokranjskih mestih in nekaterih vaseh. 27. aprila namerava tamkajšnja Zveza borcev odkriti spomenik padlim v zadnji vojni, medtem ko bodo belokranjski prosvetni delavci istega dne odkrili na črnomeljski gimnaziji spominsko ploščo belokranjskim učiteljem, ki so zgubili svoja življenja v narodnoosvobodilni borbi.

Belokranjskim kulturno-prosvetnim društvom se bo v tem tednu pridružilo tudi novo ustanovljeno društvo v Sinjem vrhu ob Kolpi in tako razgibalo kulturno prosvetno delo v tem najjužnejšem delu Slovenije. Za 1. maj pa je kot zaključek praznovanja določeno odpiranje prvih razstavnih prostorov Belokranjskega muzeja v Metliki.

Tako se bo Bela krajina, ki ima na večer pred praznikov Osvobodilne fronte pripravljene proslave skoraj v vseh središčih krajevnih ljudskih odborov, lepo spomnila ustanovitve te množične organizacije, ki je s Partijo vred pred desetimi leti povedla ljudstvo v boj in prinesla prav deželici ob Kolpi najprej svobodo.

=r

V radovljiškem okraju pripravljajo svečano proslavitev 27. aprila

V katero koli vas v radovljiškem okraju te zanese te dni pot, povsod imajo polne roke dela. Številne prireditve, nastopi, proslave, slavnostne seje in predavanja, vse to pripravljajo za proslavo ob 10. obletnici Osvobodilne fronte. V Kranjski gori, Mošnjah, Begunjah, Kropi in še nekaterih vaških organizacijah so začeli s slavnostnimi prireditvami že prejšnji teden. V Kranjski gori bodo v dneh do 27. apr. priredili še eno igro, fizkulturna organizacija pa pripravlja množični izlet na Vršič, združen s smučarskimi tekmami. Prav tako pripravlja izlet na Vršič organizacija Zveze borcev. Poleg tega pa bodo imeli še celo vrsto prireditev v Kranjski gori. V Kropi organizirajo za petek, 20. t. m. pohod v znane partizanske kraje Jamnik, Podbelca, Sv. Jedert in Dražgoše, 22. pa bodo obiskali grobove talcev v Lipnici. Na predvečer praznika bodo imeli pestro kulturno prireditev, na kateri bodo med drugim nastopili tudi z igro »Za svobodo«. Prav tako so pripravili lep spored za proslavo frontovci v Begunjah, ki bo v nedeljo, 22. t. m., priredili velik partizanski pohod z obiskom grobov v Dragi, zvečer pa bo v Begunjah proslava s partizanskim mitingom.

Težko je našteti vse prireditve, saj je skoraj ni vasi, kjer že doslej ne bi imeli vsaj ene ali dveh prireditev v počastitev 27. aprila. Še posebno živahne pa so priprave za osrednje proslave, ki bodo v dneh od 20. do 26. aprila na Bledu.

20. aprila bo v zdraviliškem domu na Bledu otvoritev zgodovinske razstave o razvoju in rasti Osvobodilne fronte v okraju od leta 1941 pa do danes. — 23. zvečer bo v fizkulturnem domu pevski koncert, katerega bosta priredila združena pevska zbora iz Radovljice in Bohinjske Bistrice, naslednji dan pa bo prav tako v fizkulturnem domu nastopila igralska družina iz Lesc z dramo »Globoko so korenine«. Begunjsko kulturno umetniško društvo pa bo 25. zvečer nastopilo z igro »Kreature«.

Na končni proslavi, ki se bo začela 26. apr. popoldne s sprevodom, bodo posamezne množične organizacije in podjetja prikazala delo in razvoj Osvobodilne fronte v njihovih vaseh ter uspehe iz proizvodnje. Ob 18. uri popoldne bo pred hotelom »Jezero« slavnosten govor in podelitev nagrad najboljšim frontnim organizacijam v šestmesečnem tekmovanju. Po slavnosti bodo godbe na pihala izvajale promenadni koncert, hkrati pa se bo z razsvetljavo gradu in otoka začela tradicionalna »Blejska noč«.

Za izvedbo teh osrednjih prireditev so posamezne množične organizacije in podjetja prispevale lepe vsote denarja. Tako je n. pr. okrajni magazin pri-

Za najboljše frontne organizacije v šestmesečnem tekmovanju so posamezna podjetja v okraju pripravila vrsto lepih daril.

speval 100.000 dinarjev, podjetje »Vino-Bled« 80.000 dinarjev, lesno industrijski obrati v Bohinjski Bistrici 20.000 itd. Prav tako pa so posamezna podjetja poskrbela za obdaritev najboljših frontnih organizacij. Kolektiv tovarne »Veriga« iz Lesc je izdelal za nagrado najboljši organizaciji plug, brano in plugokopalnik. Radovljiška »Pletenina« je poklonila 30 parov moških in 20 parov ženskih nogavic, 3 ženske in 5 moških puloverjev ter 2 otroški garnituri. Tekstilci iz zapuške tovarne »Sukno« so poklonili 20 m sukna, otoški tekstilci pa 5 m blaga. Poleg tega je pripravljena za najboljše še cela vrsta daril, ki so jih poklonili kroparski železarji in druga podjetja.

Delo socialne komisije OZN

Ženeva, 12. apr. (Tanjug). Na sedmem zasedanju socialne komisije OZN so Jugoslaviji izkazali veliko pozornost s tem, da je bil njen delegat izvoljen za prvega podpredsednika. Na zasedanju so proučevali poročila o nacionalnih delovnih skupinah in o delu UNICEF (Mednarodnega otroškega sklada).

Predstavnik FLRJ Gustav Vlahov je poudaril, da bi morali nacionalni komiteji obravnavati ne le probleme Združenih narodov, ampak tudi probleme njenih članic v zvezi s socialnim skrbstvom. Zahteval je, naj sleherna država v svojih razmerah organizira službo socialnega skrbstva.

Kar zadeva UNICEF, je velika večina pohvalno ocenila delo te mednarodne organizacije, med njimi tudi predstavniki ZDA, Kanade in Južnoafriške unije, ki so na zadnjem zasedanju glasovali proti temu, da bi se nadaljevalo njeno delo. Sovjetski delegat je tudi ob tej priložnosti napadel delo UNICEF, ne da bi navedel kakršna koli dejstva. Poskušal je predočiti, da UNICEF zapostavlja vzhodnoevropske države. Jugoslovanski delegat Vlahov je na podlagi dokumentov navedel višino pomoči, ki so jo dobile posamezne države, zlasti pa evropske države kot n. pr. Albanija in Bolgarija. Nato je opozoril delegate, da je na februarski seji UNICEF zahteval, naj se odobre krediti za pomoč pekinški vladi, toda sovjetski delegat je takrat glasoval proti, češ da se takšnega sklepa ne sme sprejeti brez navzočnosti predstavnika LR Kitajske, četudi je bila ta pomoč nujno potrebna kitajskim otrokom.

Zapostavljanje slovenskih šol v Trstu

Trst, 12. apr. (Tanjug). V razpravi v mestnem občinskem svetu o letošnjem proračunu Trsta je predstavnik Osvobodilne fronte dr. Jože Dekleva poudaril, da se v proračunu zrcali politika zapostavljanja slovenskih šol in jezika. Doslej ni bil še noben slovenski učitelj ali profesor stalno nameščen in je zavoljo tega docela upravičena zahteva slovenskega učnega osebja in roditeljev, da se ustanovi posebna uprava za slovenske šole, ki bo varovala njihove interese. Letošnji proračun določa za šole in kulturne potrebe več kot 460 milijonov lir; od te vsote je **namenjeno za znove šolee, s čimer bržkone mislijo slovenske, zgolj 22 milijonov lir, kar niti od daleč ne more zadovoljiti sedanjih potreb slovenskih šol.**

Dekleva je poudaril, da je opaziti zapostavljanje tudi na kulturnem področju. Tako Slovenci kot Italijani plačujejo visoke davke za vzdrževanje mestnega gledališča. Slovensko gledališče ne more imeti v tej dvorani predstav, čeprav nima mestno gledališče stalnega ansambla, medtem ko ga slovensko gledališče ima.

Dr. Dekleva je poudaril spričo zunanje politike občinskega sveta, da Slovencem niso dostopne vse občinske službe, četudi ne določa zakon, nikakršnih razlik med Slovenci in Italijani.

Ozimna pšenica v ZDA slabo kaže

Washington, 12. apr. Po poročilu kmetijskega ministrstva so povzročile neugodne vremenske razmere in razna škodljiva mrčes občutno škodo posevkom ozimne pšenice v ZDA, tako da so morali prvotno cenitev znižati za več kot 4,5 milijona ton. Sedaj računajo, da bo znašala letošnja žetev ozimne pšenice okrog 19,79 milijona ton, dočim je dala lanska žetev, ki je bila srednjedobra, 20,44 milijona ton.

Mednarodni monopol za opij

New York, 12. apr. (Rad. OZN). Včeraj je bila na sedežu OZN v New Yorku druga seja mednarodne komisije za mamila, na kateri so razpravljali o ustanovitvi mednarodnega monopola za opij.

Na seji je bilo načeto tudi vprašanje predstavništva LR Kitajske v komisiji. Sprejeli so ameriški predlog, naj se sklep o tem vprašanju odloži. Za ameriški predlog je glasovalo 10 članic komisije, delegati Sovjetske zveze, Poljske in Jugoslavije pa so glasovali proti.

VSILJIVI SNUBCI

Po zgledu KPI so tudi tržaški kominformisti po resoluciji Informbiroja ustanovili tržaško federacijo PSI (italijanska socialistična stranka), da bi lahko nastopali, če bi bilo potrebno, kot fronta in ne samo kot stranka. Ta tako imen. socialistična stranka pa služi tržaškim kominformistom tudi za izpolnjevanje nekaterih nalog, ki jih sami kominformisti ne morejo izpolniti, ali pa so takega značaja, da bi lahko škodovale njihovemu »ugledu«. Mimogrede povedano, bi člane tržaške podružnice PSI lahko prešteli na prste. Toda za Vidalija in njegove kaplarje to ni važno.

Tržaški podružnici PSI so kominformisti sedaj poverili nalogo, da vzpostavi zvezo z begunskimi organizacijami, ker sami po dolgotrajnem prizadevanju niso uspeli, da bi jih kaka iredentistična ali begunska organizacija priznala kot soborce za italijanstvo Trsta in odločne branilce istrskih beguncev. PSI je nalogo sprejela in je v ponedeljek organizirala zborovanje beguncev iz jugoslovanske cone STO. Na zborovanju so izvolili »pripravljalni odbor za obrambo beguncev«, ki bo moral posredovati pri iredentističnem istrskem CLN, da bodo tudi kominformistični begunci deležni istih podpor, kot pripadniki italijanskih iredentističnih strank.

Vsakemu treznomislečemu človeku pa mora biti takoj jasno, da se kominformisti iz humanitarnih nagibov niso toliko trudili za ustanovitev begunske organizacije, temveč, da se za vsem tem nekaj skriva. V zadnjem poročilu, ki ga je bivši poveljnik angloameriških čet na STO, general Airey, poslal Varnostnemu svetu OZN, je navedeno, da je ZVU izdala odlok, na osnovi katerega se bodo v seznam stalnega prebivalstva Trsta lahko vpisali vsi, ki so 1. novembra 1949 bivali v Trstu in bili do tedaj vpisani kot začasni prebivalci. To pomeni, da bodo pri letošnjih občinskih volitvah lahko volili tudi vsi oni begunci, ki so do 1. novembra 1949 prišli v Trst. Nova kominformistična begunska organizacija bo morala torej skrbeti za to, da bo čim več teh beguncev glasovalo za kominformistično listo. To je glavni namen te organizacije, čeprav na zborovanju, ki ga je organizirala PSI, o tem niso govorili. A. S.

Korak arabskih držav v Parizu zaradi Maroka

Pariz, 12. apr. (Reuter). Poslaniki Iraka, Jordana, Saudove Arabije in Sirije so izročili včeraj noto francoskemu zunanjemu ministrstvu o položaju v Maroku. Predstavnik ministrstva je izjavil spričo tega, da je Francija sprejela te note samo zato, ker je v dobrih odnosih z omenjenimi državami, vendar jih ne bo obravnavala, ker gre za vprašanje, ki je notranja stvar Francije.

Egiptovska vlada je objavila besedilo note, ki jo je poslala francoski vladi v zvezi z Marokom. Egiptovska vlada zahteva, da mora francoska vlada preučiti težnje marokanskega ljudstva za uresničitev neodvisnosti Maroka in njegov sprejem v Združene narode. Ako francoska vlada tega ne bo napravila, bodo vlade arabskih držav vprašanje Maroka predložile Združenim narodom.

ZSSR ponuja žito za indijske surovine

New Delhi, 12. apr. (Ass. Pr.). Sovjetska vlada je ponudila Indiji 500 tisoč ton žita v zameno za njene surovine. Poleg indijskega čaja in drugih proizvodov zahteva ZSSR v zameno za žito tudi indijske surovine, potrebne za proizvodnjo atomske energije.

Ameriki grozi pomanjkanje nafte

New York, 12. apr. (Reuter). Čeprav se je dnevna zmogljivost ameriških čistilnic nafte od leta 1945 do izbruha korejskega spopada povečala za 210.000 ton oziroma 28%, je namestnik Sefa uprave za nafto izjavil, da se bodo ZDA znašle pod pomanjkanjem nafte, ako ne bodo pričele do konca leta 1952 obratovati nove čistilnice z dodatno zmogljivostjo 70.000 ton dnevno.

V nekaj vrstah

Rim, 12. apr. Vulkan Stromboli na istoimenskem otoku pri Siciliji je začel včeraj nenadoma bruhati. Otok je popolnoma pokrit z gostim dimom. Velik potok lave pa teče po pobočju proti morju.

Rim, 12. apr. (Ass. Pr.) Italija, ki je uvozila lani iz ZDA precejšnje količine premoga, bo v prvem polletju l. 1951 uvozila 1,600.000 ton premoga. Italija se je morala obrniti na ZDA, ker so morale letos zahodnoevropske države zaradi svoje industrije občutno zmanjšati izvoz premoga.

Hanoi, 12. apr. (Reuter). Francoske padalske čete so se danes prvič zapletle v boj s kitajskimi nerednimi četami, ki so pred dnevi prekoračile severno mejo Indokine, zavzele 3 vasi in napadle mesto Cin-Ho, 60 km severno od Lao-Kaja. Kitajske čete ki štejejo okrog 800 vojakov, so se združile z vietnamskimi gverilci.

POPRAVEK

Pri včerajšnji objavi novoizvoljenega Prezidija Ljudske skupščine LRS je pomotoma izpadlo ime sekretarja. Za sekretarja Prezidija je bil izvoljen France Lubej.

Teze o organizaciji in delu ljudskih odborov

Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti vlade FLRJ je dokončal teze o organizaciji in delu ljudskih odborov in jih poslal vsem oblastnim, mestnim, okrajnim, rajonskim in krajevnim ljudskim odborom v razpravo. Na podlagi ugotovitev te razprave bo potem zvezna vlada izdala ustrezna navodila ter predlagala tudi nove zakone in druge ukrepe za uspešnejše delo ljudskih odborov.

Teze so bile izdelane skladno s spremembami v organizaciji gospodarstva, zdravstvene službe prosvete in socialnega skrbstva. Teze poudarjajo, da je treba pri organizaciji lokalnega gospodarstva upoštevati predvsem krepitev gospodarske samostojnosti podjetij ter pravic delovnih kolektivov, da bi po zakonih čim samostojneje razpolagali z ljudskim premoženjem, ki jim je izročeno v upravljanje.

Drugi del tez obravnava družbene službe, pod katerimi razumemo prosveto, ljudsko zdravje, socialno zavarovanje socialno skrbstvo in vse druge panoge, ki jih morajo neposredno voditi družbene organizacije. Teze obravnavajo tudi ves problem odnosov med okrajnimi odbori in mestnimi odbori izven sestave okraja ter možnosti združitve mest in okrajev v administrativne enote na podlagi njihove gospodarske in kulturne skupnosti. Zadnji del pa govori o organizaciji in delu državljanskih svetov in zborov volivcev.

Zvezni svet za zakonodajo priporoča ljudskim odborom in vsem odbornikom, da posvetijo tezam vso svojo pozornost.

„Jezikovni svetovalec“

Kaj res delamo v pisanju toliko napak? Prof. **Bunc** jih je nabral za celih 95 strani! Resda so med njimi tudi »prvošolske«, recimo dalši, pljug, izkati in podobne, vendar je drugih še od sile dosti. Že to nam priča, da je tak jezikovni svetovalec potreben, morebiti potrebnejši, kakor so si sestavljalci sami mislili, ko so pričujoče delce dali natisniti »kot rokopis na odpadnem papirju« — iz pohlevnosti in previdnosti menda. Večina dijakov nima Slovenskega pravopisa 1950, drugi ga morda imajo, pa še ne vedo, kaj bi s tako debelimi bukvami, vsem tem bo novi jezikovni svetovalec prav prišel.

Prof. Bunc je vneto pomagal pri zbiranju gradiva za SP. Že od nekdaj se ukvarja s pravopisnimi in slovniškimi vprašanji, učiteljsko delo mu je izostrilo čut za potrebe naše srednje šole Ni se ustrašil lotiti se jezikovnega vprašanja tako, kakor pri nas doslej skorajda še ni bilo v navadi, pač pa pri drugih narodih. Sodim, da mu je poskus uspel. S popolnim razumevanjem je črpal iz SP, vendar pa je bil mnenja, da sme iti pri čiščenju za korak dalje. Ponekod je SP dovolil rabo te ali one besede, ker je pač za vse vrste jezika ni mogel prepovedati, vendar pa je navedel ustrezno domačo besedo. Bunc se ni pomišljal uveljaviti domačinko, zatorej je odklonil n. pr. **boder, čudapoln, pečati se, pokolenje, tajinstven.** Tudi je našel še precej napak v našem pisanju, ki jih SP ne omenja: **bitno, v danem slučaju, pokazatelj, nisem v položaju,** napačno rabo besede **posel, žeti hvalo, zakuska** itd. Kjer so napake v SP samo nakazane, je marljivo zbral čim več gradiva.

Ponekod je v presojanju germanizmov prestrog, recimo pri frazeologiji ob besedah **cel, čas, dajati, pobijati.** Nikakor ne menim, da so germanizmi **priti v zamero, živeti od plače, mera je polna. V polno zadeti** ni isto kakor **v živo zadeti.** Nadalje nima prav, če prepoveduje oblike **bote, bojo,** sestavljenke **s tri-,** tudi razločevanje med **točen** in **natančen** je preostro. Toda to so samo neznatni drobci spričo obilnega gradiva in še ti kažejo samo prizadevnost za dobro stvar.

Menim, da bo Jezikovni svetovalec zadelal veliko vrzel po naših šolah in da se bo obnesel. Prav je, da so za prvo dali natisniti samo 5000 izvodov, dasi bodo pri priči razgrabljeni. Če se bo pokazala potreba po drugi izdaji, bodo sestavljalci lahko upoštevali ta ali oni strokovni nasvet in priročnik še izboljšali.

Drab

Rast novomeškega gledališča

Ob uprizoritvi ameriške drame »Globoko so korenine«

V mesecu marcu je novomeško gledališče uprizorilo dramo »Globoke so korenine«, ki sta jo napisala J. Gow in A. D'Usseau. Režiral je Severin Sali, sceno je postavil Jože Zamljen. Ameriška pisatelja sta v tej drami jasno in močno zagrabila vprašanje črncev, strnila mnogo prizorov v dramatsko izoblikovano delo, ki ne predstavlja samo družinskih razmer Langdonovih, ampak tudi dramo družbe. Delo je postavilo novomeško gledališče na oder dostojno in mu dalo življenje. Tokrat so obvladali tekst, skrbno so se poglabljali v psihološko utemeljene prizore in so, razen v nekaterih prizorih, pazili na enotnost igranja. Ni bilo več poudarka na odru, ampak na človeku, ki je in ostane začetek in konec gledališke umetnosti. Prizorišča so bila prijetno naštudirana. Prvič po nekaj letih dela našega gledališča smo čutili, da enotnost prizorišča in človeka ustvarja odrski slog. Občutili smo način igranja, v katerem je prišlo do izraza toplo občutje in zlitost prizorov v zaključene celote, čeprav še s premalo notranje dinamike, ki jo za psihološko pravilno utemeljene prizore zahteva drama. Za občinstvo je bila uprizoritev doživetje, ki presega običajen okvir amaterskih predstav in tu in tam so odrske podobe zablestele v nadihu umetniškega ustvarjanja. Značilna za to predstavo je bila vigranost, ki je igri dala do znatne mere strnjenost.

V nadrobnostih je bilo še sicer pomanjkljivosti pri režiji in pri igralcih. Nekatere prizore ali osebe bi bilo treba še poglobiti (Brett — senator; dialogi senatorjevih hčera; služkinja Honey; premala ubranost ob aretaciji Bretta). Med igralci so se odlikovali po dobri igri P. Zajec (Brett) L. Ščetinc (v posameznih prizorih kot senator), M. Salijeva (Alice) in M. Glonarjeva (Genevra), Fr. Košele (Howard Merrick) in R. Urh (Roy).

Uprizoritev drame »Globoke so korenine« je prelomnica v razvoju našega gledališča. Od vseh 30 premier s 123 nastopi v zadnjih 5 letih se lahko primerja s to uprizoritvijo le Molièrov »Tartuffe«. Pozna se, da je Severin Sali, pesnik in prevajalec, uspešno stremel po realistični uprizoritvi igre in da ima smisel za ritem in za tisto vzdušje, ki ga drama zahteva. Brez dvoma je njegova koncepcija, skrbno naštudirane vloge in morda tudi kritika — pripomogla k uspehu. Želimo, da naše gledališče ostane na taki višini pri vsakem novo naštudiranem delu.

Prof. Tone Trdan.

75-letnica opernega pevca Marka Vuškoviča

Društvo glasbenih umetnikov Hrvatske bo priredilo 18. aprila v zagrebški koncertni dvorani »Istra« koncert v počastitev 75-letnice življenja Marka Vuškoviča, nekoč slavnega baritona, ki je bil poleg Milke Trnine naše največje ime v tujem umetniškem svetu. Svoj čas je bil najboljši Scarpia v Tosci in najboljši wagnerijanski pevec na svetu. Na koncertu bodo nastopili prvaki hrvatske Opere, v veži kina »Istre« pa bo majhna razstava, ki jo bo uredil dr. Slavko Batušić, slike, kritike in trofeje Marka Vuškoviča. Marko Vuković je doma iz Supetra na Braču. Njegov repertoar je obsegal nad 95 pevskih vlog v hrvatskem, italijanskem, nemškem in češkem jeziku. Pel je razen v Splitu in Zagrebu, v Opavi, Zürichu, Bernu, Berlinu, Pragi, Lvovu, Varšavi, Buenos Airesu, Santiagu, Valparaisu v Južni Ameriki. Poljaki so ga imenovali slovanski Tito Ruffo. Društvo glasbenih umetnikov Hrvatske je umetniku podelilo častno članstvo. Marko Vuković je izjavil dopisniku zagrebškega »Narodnega lista«: Hočem se oddolžiti mladim. Želim jim pokloniti rokopis za knjigo »Pot v belcanto«. To je vse moje znanje zanje.

Koliko tiskov je izšlo leta 1949 v Jugoslaviji?

Direkcija za informacije vlade FLRJ je v »Jugoslovenski bibliografiji 1949« izdala pregled tiskov, ki so izšli v letu 1949 na ozemlju Jugoslavije. Vsi tiski so v bibliografiji razdeljeni v 10 glavnih skupin, od katerih ima vsaka po več skupin in podskupin. Iz statističnega pregleda na koncu bibliografije je razvidno, da je vseh tiskov (brez periodičnih časopisov in časnikov) bilo 3401, v skupni nakladi 25,250.000 (leta 1948 3413 tiskov v nakladi 30,740.000 izvodov. Od domačih pisateljev izvira 2701 tisk v nakladi 20,416.000 (leta 1948 2614 tiskov v nakladi 26,152.000). Prevedenih del je bilo 620 v skupni nakladi 4,809.000 (leta 1948 799 v skupni nakladi 6,587.000). Največ knjig in brošur je izšlo v skupini »družbeno-politična vprašanja« in sicer 1050, torej nad 30% vseh tiskov z nakladi 10,331.000, kar je 40% celotne naklade. Leta 1948 je bilo to razmerje 1070 tiskov (nad 30%) z nakladi 14,172.000 (46% celotne naklade). Največ prevodov imata skupini »književnost«, 285 z nakladi 2,309.000 izvodov (leta 1948 358 z nakladi 2,564.000 izvodov) in »družbeno-politična vprašanja«, 113 z nakladi 1,172.000 izvodov (leta 1948 197 z nakladi 2,206.000 izvodov).

Nove knjige in revije

Prejeli smo:

Nova obzorja. Izdaja Zveza mariborskih kulturnih delavcev v Mariboru. Letnik IV. Štev. 4. Maribor 1951.

Vsebina: Dušan Fortič: Naša moč. — Branka Jurca: Medvladje. — Milan Koblar: Lovci. — Zdravko Slamnik: Otroškim žrtvam. — Filip Mrdavšič: Pesem. — Joža Strmec: Interniranec. — Janez Potrč: Gorice. — Marja Fortič, Slivniška Fronta. — France Onič: Tovarišem Grahorju, Košaku in Kozarju. — France Filipič: Razpusti kite si, Balada o javnem dekletu, Balada o mojstru Purgaju. — Janko Glazer: V spomin dr. Janku Šlebingerju. — Janko Kotnik: Profesor dr. Matija Murko v Gradcu. — Branko Rudolf: Večerna zbranost. — Ljubomir Nenadović: O Njegošu. — Anton Ingolič: Človek na meji. — Boris Kranjc: Slikar Ante Trstenjak. — Franc Šrimpf: 50 let umetniškega dela Pavla Rasbergerja. — Boris Kranjc: Osnutek za monografijo o Ivanu Kosu. — Dr. Mirko Černič: Novi slovenski Pravopis in naša zdravstvena beseda. — Ing. Lev Pipan: Nekaj pripomb tehnika k novemu Slovenskemu pravopisu. — Ocene in poročila. Slike.

Brez prizadevnega in samostojnega aktiva vaških organizacij ni . . .

V deževnem vremenu so noči v naših vaseh še bolj temne kot navadno; težko razločiš poti, še težje luže in kamenje in le lučke iz hišic te kakor zvezde prijazno in zvesto vodijo. Tudi enega preteklih deževnih večerov je le svetloba iz okna zadružnega doma v Zadvoru razodevala, da se še ni vse umaknilo za zapeček. Bil je sestanek aktiva OF in množičnih organizacij za vse vasi v kraju Dobrunje-Sostro. Minile so volitve, šestmesečno tekmovanje se bliža koncu in kmalu bo tu 27. april — čas je torej, da se nekoliko pogovore in napravijo načrte. Iz petih vasi je prišlo 41 moških in žensk: delavci in delavke, nekaj kmetov in kmetic, šolski upravitelj in precej gospodinj — vsi zreli ljudje in aktivni člani odborov OF ali množičnih organizacij. Krajevni odbor OF je sestanek dobro pripravil.

Predsednik je primerjal izid volitev s prejšnjimi okrajnimi. Pri prejšnjih ni volilo ali pa je volilo v črno skrinjico skupaj 8% volilnih upravičencev, pri republiških volitvah pa se je abstiniralo in volilo v črno skrinjico komaj 5,1 % volilnih upravičencev. »Toda, ne smemo se zadovoljiti z uspehi, nadaljevati moramo delo!« Vsi so pomislili na vasici Javor in Lipoglav, ki sta nabrali največ črnih kroglic.

Tekmovanje! Pozorno poslušajo. V februarju je vas Češnjice-Zagradišče prehitela Zadvor. Pri popravilu 700 m poti so opravili v 685 prostovoljnih urah 30.000 dinarjev vredno delo. Komaj dvajseti del vseh članov Fronte in volivcev v okraju odpade na njihovo vas, prostovoljno delo pa presega tretjino opravljenega dela vseh devetih vaških organizacij. Pridobili so tudi osem novih članov, a do jeseni nameravajo sezidati sušilnico za sadje in zraven prostor za kulturno in družbeno življenje. Na prvenstvo Češnjic, ki jim je obljubljena tudi republiška prehodna zastavica, so lahko ponosni celo njihovi najbolj resni tekmeci, saj so ena tistih vasi, ki so bile nekoč docela pod vplivom bele garde.

Živahen in jedrnat je bil pomenek o prostovoljnem delu pri Sv. Urhu. Vodja gradbenih del je razložil potrebe, potem pa so že po nekaj določenih predlogih brez obotavljanja razdelili število potrebnih prostovoljcev na posamezne vasi ter določili za izvedbo odgovorne tovariše. »Bomo videli, koliko veljamo,« je v istem slogu možatega pomenka podkrepil sklep še predsednik. Pomislila sem: ko bi le bili vsi sestanki naših aktivov in odborov tako stvarni in operativni in da bi le bilo toliko zavestne discipline kot nocoj tu v Zadvoru!

»In vsak naj agitira tudi pri ostalih. V Zadvoru bomo člani vaškega odbora napravili vsak deset ur, toda odgovorni smo tudi za agitacijo!«

»Pa ne samo člane OF, tudi druge je treba povabiti!«

»Podatke pa beležiti za vse skupaj; če jih ločimo po organizacijah, pregled samo kompliciramo!«

»Toda predsednik Zveze borcev bo vprašal svoje člane: koliko ste napravili, Tak pregled je potreben tudi drugim organizacijam!«

Dopolnjevali so tako drug drugega. Izvolili so še širok odbor, ki bo organiziral prireditve v čast 27. aprila: poleg kresov tudi baklado na večer pred praznikom, proslavo pri Sv. Urhu, uprizoritev drame Ogenj in pepel, ter zabavo s kulturnim sporedom, od katere dohodke bodo porabili za zadružni dom. Tudi mimo pridobivanja novih članov, setve in davkov niso mogli, čeprav so o tem mnogo govorili že pred volitvami.

Navidez ostro, toda tovariško odkritosrčno so padli očitki članov sindikata krajevnih podjetij, ker ni bilo poročil o njihovem delu. Pa so se sporazumeli: udeležbo članov sindikata v splošnih frontnih akcijah naj — kakor za vse druge člane — beležijo posamezni vaški odbori, hkrati pa bo tudi sindikat zbral podatke, da bi tako mogli oceniti doprinos sindikata kot celote. Sklep je zadovoljil vaške odbore in sindikat — zadel je žebelj na glavico.

Če so se delavci iz krajevnih podjetij potegovali za priznanje, se ni čuditi, kajti zvedeli boste lahko, da brez njih in njihove partijske organizacije Fronta in Partija v kraju Dobrunje-Sostro ne bi dosegli tolikšnih uspehov po vojni. Tembolj pa so vsi hudi na tiste zavedne delavce, zlasti komuniste, ki so zaposleni izven kraja in se le malo ali celo nič ne uveljavljajo doma. »Tudi jaz sem zaposlen v Ljubljani, pa vseeno ujamem čas še za teren,« očitajoče meri na takšne ognjevit delavec srednjih let. Star komunist iz Sostrega pa je nedavno obujal spomine izpred vojne: »Zaposlen sem bil v Saturnusu, toda moje politično in kulturno delo je bilo tu. Niti klerikalni režimi niso zmogli tolikšne razgibanosti in živahnosti, kakršno je doseglo naše delavsko kulturno društvo »Svoboda« in pozneje »Vzajemnost«. Se zdaj naše kulturno-prosvetno delo zaostaja za njima; a če bi se pridružili oni iz zunanjih sindikatov, bi delali čudeže!«

Do štirih zelo oddaljenih vasi, ki niso poslale delegata na sestanek, so bili prizanesljivi. Saj jih tako in tako morajo obiskati. Krajevni odbor OF, sestavljen iz po enega člana vsakega vaškega odbora, tajnice in predsednika, je namreč tisti njihov skupni organ, ki posreduje šibkejšim vaškim organizacijam tudi pomoč bolj izkušenih tovarišev. Krajevni odbor sklicuje sestanke aktiva, tu se dogovarjajo za skupne akcije, primerjajo uspehe, izmenjujejo izkušnje. Zdi se, da so v močnem krajevnem odboru in sestankih aktiva OF našli neki posrečeni transformator, kjer se njihova pobuda in iskanje pretvarjata v samostojno vodstvo. Najbrže ni preuranjeno upati, da bodo po tej poti postale samostojne tudi vse vaške organizacije.

Komaj je pod streho zlezel in na vso moč se še ponuja zidarjem, tesarjem in mizarjem, pa vendar zadružni velikan v Zadvoru že obilno vrača svojim stvariteljem. Prostrana dvorana je ob neki proslavi sprejela nad tisoč ljudi. Največje doživetje pa bo za ves kraj, ko bodo dobili kino, za katerega so prištedili že veliko vsoto denarja.

Na proslavah Fronte v Kranju bodo razdelili spomenice svojcem padlih borcev

Mestna organizacija Fronte v Kranju je v počastitev desete obletnice Osvobodilne fronte pripravila lep spored, pri katerem bodo sodelovali delovni kolektivi, vse množične organizacije ter kulturna in športna društva. V svojem načrtu pa niso pozabili bližnjih vasi kot n. pr. Selce, Besnico, Jamnik, Mavčiče, Martin vrh, Predoslje, Lučne, Kokro, Savodnje, Motavlje itd., v katerih bodo kulturno prosvetne skupine iz tovarn Intex, Sava IBI, Iskre, Pletenine priredile igre in druge predstave. Od 24. aprila dalje bodo v Kranju odprli tri razstave: eno pripravljajo tovarne in podjetja, ki bodo v izložbenih oknih razstavila svoje proizvode; mestna organizacija Zveze borcev bo razstavila dokumentarni material iz narodnoosvobodilne borbe, tretjo razstavo pa bo uredilo Esperantsko društvo.

Dne 26. aprila bo v sindikalnem domu centralna proslava, na kateri bodo pohvalili najboljše osnovne frontne organizacije, najboljši kolektiv ter najuspešnejše prosvetno društvo. Nagrajenci bodo prejeli lepa darila kot radio, oljnato sliko maršala Tita ter garnituro šmink in masaž. Po končani proslavi bodo odšli člani Zveze borcev v spremstvu fizkulturnih štafet na grobove padlih borcev med narodnoosvobodilno borbo. Istega dne bodo na Rupi odkrili še spomenik padlemu borcu Stošiču.

Na večer pred deseto obletnico bodo terenski odbori Fronte v Kranju pripravili taborne ognje. Naslednjega dne pa bodo imeli slavnostne seje, na katerih bodo med drugim razdelili še spomenice svojcem padlih borcev.

Dne 27. aprila pa bo v Prešernovem gledališču krstna predstava »Jamnice«, 28. t. m. pa telovadna akademija.

Šestletnica pomorskih obmejnih odredov

V nedeljo bodo na postojankah in tudi na ladjah slavili šesto obletnico ustanovitve pomorskih obmejnih odredov narodne obrambe Jugoslavije. Osrednja slavnostna akademija bo v Splitu.

Začetek turistične sezone v Dalmaciji

V nekaterih krajih Dalmacije se je že začela turistična sezona. V Dubrovniku, Madžarski in na Hvaru je že nad 650 letoviščarjev iz raznih naših krajev in tudi iz inozemstva.

Odločnost in hitra pomoč sta preprečili večji požar

V Ljubljani na Krekovem trgu v prostoru mestnega vodovoda je včeraj 11. aprila ob 13.50 izbruhnil požar. Iskre iz varilnega aparata, ki je rezal pločevino, so vžgale plin dizus pri izhodu iz jeklenke; vnela se je lesena omara, kjer so nameščene jeklenke. Tovariš Adolf Modic, ki je hotel ogenj sam pogasiti, je dobil opekline po obrazu in desni strani vratu. Takoj prihiteli gasilci so v treh minutah pogasili ogenj, ki pa je vendarle povzročil cca 10.000 dinarjev škode.

Zakaj taka razlika v ceni koruze za voznike?

Pod tem naslovom ste priobčili v Slovenskem poročevalcu štev. 81 z dne 5. aprila 1951 članek, na katerega dajemo naslednje pojasnilo:

Vsa državna podjetja dobivajo krmila (koruzo in oves) za lastno vprežno živino fakturirano po nižji enotni ceni v prodaji na debelo. Če pa opravljajo uslužnostne prevoze privatni prevozniki z lastno vprežno živino, jim morajo državna podjetja, na katerih račun vozijo, zaračunavati krmila (koruzo in oves) po višji enotni ceni 12 din za kg.

Ta predpis velja za vsa državna (gozdna, gradbena in rudarska) podjetja. Če pa nekatera državna podjetja dobavljajo krmila prevoznikom, ki vozijo z lastno vprežno živino, po nižji enotni ceni na debelo namesto po višji enotni ceni, t. j. 12 din za kg, je to nepravilno.

Iz urada za cene MTP.

Kovinarji za Slovenski kulturni dom v Trstu

Republiški odbor sindikata kovinarjev Slovenije je sklenil prispevati 25.000 dinarjev za zgraditev slovenskega kulturnega doma v Trstu. Hkrati poziva člane sindikata kovinarjev Slovenije, naj v čim večjem številu podpro prizadevanje tržaških Slovencev, da si zgradijo dom, ki so jim ga požgali italijanski fašisti.

SKLAD PREŽIHOVEGA VORANCA

Sekcija koroških borcev narodnoosvobodilne vojske in Klub koroških Slovencev v Mariboru sta ob obletnici smrti Prežihovega Voranca podarila vdovi Mariji Kuharjevi v Kotljah lepo spominsko knjigo, kamor so vpisali svoja posvetila mnogi množični kolektivi. Tja se bodo lahko vpisali tudi obiskovalci rojstne hiše Prežihovega Voranca. Sekcija je ob tej priložnosti osnovala tudi sklad Prežihovega Voranca za kulturne potrebe koroških Slovencev. Ta naj bi jim tudi gmotno pomagal. Sekcija bo podprla tudi akcijo Demokratične fronte v Celovcu, ki bo zbrala mladino vseh stanov, predvsem šolsko, da bo odšla na razne izlete v Jugoslavijo. Na letovanju ob morju bodo imeli otroci primerno vzgojo in pouk v slovenščini. Za 10. obletnico Osvobodilne fronte bodo zbirali prispevke za ta sklad tudi odbori Zveze borcev, Osvobodilne fronte, okrajne sindikalne zveze, kulturno-prosvetne ustanove in okrajni odbori Ljudske prosvete.
Z. K.

Trgovska podjetja izločena iz plačilnega sistema po uredbi o medsebojnem plačevanju

Državna trgovska podjetja (na debelo in na drobno), državna gostinska podjetja, trgovska podjetja družbenih organizacij, industrijski in trgovski servisi ter industrijske prodajalne se s 1. majem izločijo iz plačilnega sistema po uredbi o medsebojnem plačevanju v gospodarstvu. Svoje račune lahko vnovčujejo po tej uredbi, če je komitent vključen v omenjeni plačilni sistem, obveznosti pa bodo v bodoče poravnavala na način, ki ga predpiše Narodna banka.

Celjska poliklinika nagrajena

Na mednarodni dan zdravja je prejela celjska poliklinika za svoje izredne uspehe v lanskem letu prehodno zastavo vlade LRS, denarno nagrado in častni naslov — najboljši delovni kolektiv zdravstvene stroke LRS. Tudi mestni komite je nagradil požrtvovalne celjske zdravnike in zdravstvene sodelavce. Statistika dokazuje, da nosi poliklinika še vedno glavno breme zdravstvenega varstva ljudi. Lani je bilo pregledanih 58.480 bolnikov, ki so se na polikliniki tudi zdravili. To je bila za polikliniko precejšnja obremenitev, ki je terjala od članov mnogo čuta odgovornosti in vestnega dela. Na polikliniki skrbijo tudi za strokovno in politično izpopolnjevanje kadra. Veliko pozornost posvečajo tudi preventivni medicini. Velik delež pri tem nosijo pogodbeni zdravniki, ki vodijo skoraj vse specialne in splošne ordinacije ter izboljšujejo strokovno delo. Zdravstvene delavce celjske poliklinike je v soboto obiskal tudi minister za ljudsko zdravstvo LRS, ki je kolektivu izročil zastavo.
V. S.

V maju bo dozidan sindikalni dom v Šoštanju

Lani so v Šoštanju dogradili sindikalni dom, kateremu so že pred tremi leti izkopali temelje. Letos so se lotili notranjih del. Sedež okrajnega sindikalnega sveta se je v dom že preselil, poleg tega pa bodo imeli v domu svoje prostore še okrajni odbor ljudske prosvete, knjižnica, čitalnica in dvorana, kjer bo prostora za 300 ljudi. Pri graditvi doma so se najbolj izkazali delovni kolektivi Gradisa, konfekcije obrata lesne volne, aktiv mestnega komiteja LMS, okrajna zveza kmetijskih zadrug, odkupna podjetja in drugi. Dom bo popolnoma urejen prihodnji mesec.

Neznana utopljenka

Dne 9. t. m. je Sava naplavila ob mostu pri vasi Sava pri Litiji truplo neznanke, ki je že razpadlo. Bilo je približno tri mesece v vodi. Utopljenka je visoka 168 cm v starosti od 20 do 35 let, srednje razvita, kostanjevih las, v zgornji čeljusti ima umetno zobovje. Oblečena je v jopico rumene barve s poševnimi do 3 cm širokimi modrimi vzorci. Pod njo ima oblečeno rjavo jopico. Obuta v rjave bombažne nogavice in črne nizke čevlje. Truplo ne kaže znakov nasilja. Kdor kaj ve o opisani, naj se zglasi pri poverjeništvu za notranje zadeve — Ljubljana-okolica, Rimska cesta.

Naj bi tudi drugod posnemali

Pomanjkanje šolskih prostorov v Preddvoru je že nekaj let pereče. Na zadnjem roditeljskem sestanku pa so starši dijakov sklenili, da bodo dogradili v dosedanjem krajevnem ljudskem odboru dva razreda. S tem bo stiska vsaj delno rešena. Na sestanku so starši tudi sklenili da bodo pomagali dijakom v tekmovanju, ki hočejo do 27. aprila zboljšati vse negativne ocene.

Zadružna ekonomija v Gornjem gradu

ZGLED DOBREGA GOSPODARSTVA

Leta 1949 so trije mali posestniki v Gornjem gradu Franjo Žmavc, Sebenik-Zagožen in Alfonz Hren ustanovili zadružno ekonomijo. V začetku naslednjega leta je v to ekonomijo vstopilo še 10 nekmetov. Kasneje se ji je pridružila tudi bivša okrajna ekonomija, tako da ima gornjegrajska zadružna ekonomija danes 130 ha zemlje, od tega 61 obdelovalne in 18 orne.

Člani ekonomije so se vsa minula leta požrtvovalno trudili, da bi dosegli čim večje uspehe. Zelo so napredovali pri vzreji živine. Kljub suši so imeli uspehe tudi v poljedelstvu. Tako so v Novi Štifti pridelali po 170 stotov krompirja na hektar. Lep donos je dala tudi pšenica. Pri posevku, ki so ga sejali s sejalnim strojem, so dosegli 1400 kg na hektar, z ročno setvijo pa le 900 kg na hektar.

Alfonz Hren, predsednik zadružne ekonomije v Gornjem gradu

Dobro gospodarjenje je našlo svoj odraz tudi pri obračunu. Gornjegrajska zadružna ekonomija je lani dosegla najvišji delovni dan v šoštanjskem okraju. Vsak član ekonomije je dobil po 138 din za delovni dan, kar je celo več, kakor so plačevale delovne dneve obdelovalne zadruge. Največ delovnih dni, in sicer 478, je opravil Alfonz Hren, ki je bil letos izvoljen za predsednika ekonomije. Hren ima največ zaslug za njen uspešni razvoj. Polona Černevšek je v štirih mesecih zaslužila 176 delovnih dni. Tudi Jožefa Rajtar je zelo delovna. Lani je opravila 348 delovnih dni. Konje oskrbuje Franc Bezovšek, ki je opravil 428 delovnih dni. Pa tudi drugi člani ekonomije so s svojim delom pripomogli, da je bil končni uspeh tako lep.

Ekonomija ima v Gornjem gradu dva hleva, prostoren svinjak za 60 prašičev in konjski hlev. Ima dva silosa za govejo in štiri silose za svinjsko krmo. Tudi orodja in strojev ima precej. Letos so kupili izruvač za krompir, kupiti pa še hočejo motorno kosilnico. Zadružniki si zlasti želijo, da bi dobili traktor, ker so prepričani, da bi bili potem njihovi uspehi še večji.

Ekonomija pa se bori tudi z raznimi težavami. Potrebovala bi še nekaj delovnih moči. Člani se čutijo tudi prizadete zaradi sprememb cen v bonih. Lani je ekonomija prodajala razne pridelke na vezane cene, in je takoj prejela le 40% bonov, 60% pa jih je dobila šele letos po uvedbi nove trgovine. Kmetje pa so nasprotno dobili vse bone takoj.
F. L.

Čedalje večji promet v socialističnih tržnicah

V mariborskih prodajalnah državnih posestev (na Partizanski cesti, v Studencih in na Teznu) so prodali prejšnji mesec živil v vrednosti nad 3 milijone dinarjev. Ta mesec so še bolje založeni, tako da prodajo na dan povprečno za četrt milijona dinarjev živil. Za praznike konec aprila pripravljajo veliko zalogo prekajene svinjine. Cena se bo gibala med 200 in 300 din.

V soboto so bile cene naslednje: bela moka 150, ajdova in enotna 100, sveže goveje meso 120 telečje 130, svinjsko 230 in drobovina od 20 do 100. Salami je padla cena od 250 na 230 dinarjev, kislemu zelju pa od 20 do 30 na največ 24 din. Na zalogi imajo še precej žganja po 360 din za liter. Jajc po 8.50 din so prodali v soboto 10.000 kosov. Takoj so razprodali tudi 4.000 kilogramov čebule po 90 din. Slanina in črevna mast po 360 oziroma 170 din gre dobro v prodajo. Po nizkih cenah so se založili tudi s krompirjem (17 do 20 din). Vina trenutno nimajo.

V prodajalnah zadružnega sklada so cene približno iste. Na privatnem trgu cene padajo. Visoko ceno so obdržali samo pridelki, ki jih v socialističnih tržnicah ni; tako surovo maslo in olje (600 do 650 din), smetana (100 do 150 dinarjev za liter) in mleko (40 din).

Kočevsko sindikalno gledališče za 10-letnico Fronte

Po uspeli otvoritvi gledališke sezone s Cankarjevim »Jakobom Rudo« in premieri Goldonijeve »Krčmarice Mirandoline« študira Sindikalno gledališče v Kočevju Kreftove »Celjske grofe«, s katerimi bo počastilo 10. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte.

Sindikalno gledališče se je z večletnim uspešnim kulturno-prosvetnim delom vidno uveljavilo in bo verjetno jeseni proglašeno za okrajno gledališče. Delavci in uslužbenci, člani gledališča, prihajajo vecer za večerom po opravljenem poklicnem delu v Šeškov dom, kjer se pripravljajo za bližnjo uprizoritev in kujejo načrte za bodoče delo. Kljub amaterstvu si je znalo gledališče ustvariti trdno podlago za bodočnost, saj ima talentiran in vigran odrski kader ter dobre režiserje in inscenatorje. Tudi materialno se skuša utrditi, saj ima že precej bogato garderobo in primerno urejeno gledališko delavnico za izdelovanje scenerije in gledaliških rekvizitov.

Sindikalno gledališče je središče vsega kulturnoprosvetnega življenja v Kočevju. 27. aprila bo uprizorilo »Celjske grofe« in pripravilo akademijo z izbranim sporedom, s katero bo na predvečer počastilo zgodovinsko obletnico Fronte. Razumljivo je, da zahtevata dve prireditvi precej naporov in požrtvovalnosti.

Sindikalno gledališče v Kočevju bo vzgojilo tudi na rudniku samem kader igralcev in kulturno-prosvetnih delavcev, ki bodo utrjevali to važno kulturno poslanstvo neposredno pri rudarskem kolektivu, vzgajali pa tudi na ta način pomladek za svoj oder. V ta namen bo rudniški sindikat skupno z upravo rudnika in vsemi množičnimi organizacijami v rudniškem območju preuredil Kulturno-prosvetni dom v Šalki vasi, ki je sicer v grobem dograjen, vendar pa notranje ni urejen za uspešno odrsko in drugo kulturno-prosvetno udejstvovanje. Rudarji odobravajo odločbo, da preide upravljanje tega doma v roke rudniškega sindikata, ker ga je doslej upravljal krajevni odbor Željne, ki pa se ni dovolj zavzel, da bi dom služil svojemu namenu. Dom v Šalki vasi mora postati središče kulturno-prosvetnega dela vseh organizacij na rudniku in njegove okolice, ne pa da so v njem le redki sestanki in zabave, kakor je bilo to doslej.
ig.

BOMBON — PIŠČALKA

Te dni je pri Sumiju nasproti Drame prišla v prodajo vse graje vredna igrača. Je to piščalka iz sladkorja, v katero je vdelana kot poldinarski novec velika, tenka in ostra ploščica pločevine. »Iznajdljivi« konstruktor najbrž ne ve, da otrok že itak vsako stvar najprej nese v usta, kaj šele bonbone, in da si z vdelano ploščico, ki je še »umno« zahrbtno prikrita rani najmanj ustnice in jezik, če ne pride do česa hujšega, namreč da ostro ploščico požre.

Zadeva s takšnimi bonboni meji že na kriminal, če ne gre samo za nezaslišano neumnost. Dr. K. B.

Ali je res neizogibna tako slaba kvaliteta?

V trgovini Na-Ma v Cankarjevi ulici v Ljubljani sem kupila dve otroški lopatki; bili sta lično izdelani in plačala sem samo po 20 din za eno. Toda že čez pol ure sem razočarana obstala, ko sem v popolnoma zviti pločevini spoznala prejšnjo lopatico. Ko je namreč otrok zasadil v zrahljano in od dežja namočeno mehko prst, se je skrivila kot lepenka, potem pa jo je s svojimi drobnimi prstki lahko oblikoval po mili volji. Res kratkotrajno veselje pripravljajo našim malčkom izdelovalci takih igrač. Čudno se mi zdi samo, da trgovina tako blago prevzame in da odgovorni forumi tako malo store, da bi igračke na sploh — če že ne morejo biti razkošne — bile vsaj nekoliko bolj trpežne. A. B.

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Petek, 13. aprila: Ida, Agatonika.
Sobota, 14. aprila: Valerijan, Justin.

SPOMINSKI DNEVI

13. IV. 1855. — Rojen v Poljanah nad Škofjo Loko slikar Jurij Šubic.

13. IV. 1942 — Odgon koroških Slovencev, nasprotnikov nacizma, v taborišče Zrelec pri Celovcu.

Razstava sodobnega jugoslovanskega kiparstva v Moderni galeriji v Ljubljani je podaljšana do 15. aprila. Odprta je vsak dan od 8. do 19. 989-n

Študentski plesni večer s kulturno-umetniškim programom bo priredil LUŠK v soboto 14. aprila ob 20.30 v prostorih menze MLO. Igra veliki študentski orkester, sodelujejo slušatelji AG.

MKUD Stane Žagar, III. gimnazija v Ljubljani vabi na **proslavo 10-letnice OF** v soboto 14. aprila ob 20. v dvorani III. gimnazije za Bežigradom. Na sporedu so pesmi, deklamacije, baletni valček, folklorni ples in veseloigra »Vasovalci«. Vstopnice v prodaji v gimnazijskem poslopju. 990-n

Obveščamo, da od 11. aprila do vključno 16. aprila ne sprejemamo v popravilo niti ne izdajamo radijskih sprejemnikov, ker je trgovina zaradi čiščenja zaprta. — Radio Slovenija — Radio-center, Ljubljana, Cankarjeva 3. 1026-n

Meščani! Za praznični izgled Vaših pročelij in poslopij okrasite Vaše balkone in okna s cvetličnimi zabojčki, ki Vam jih nudi po najnižjih cenah od 20. aprila 1951 dalje Mestna vrtnarija, Cesta na Rožnik 2, Ljubljana. 974-n

Vsi atleti in atletinje SŠD Železničarja se pozivajo, da se v nedeljo 15. aprila ob 8.30 zberejo **pred** glavnim kolodvorom Ljubljana. 1028-n

GLEDALIŠČE

DRAMA LJUBLJANA

Sobota 14 apr. ob 20.: Jonson: Volpone. Red B.
Nedelja 15 apr. **ob 14.30: Calderon: Dama-škrat.** Izven in za podeželje. — **Ob 20.: Krleža: Vučjak. Izven in za** podeželje.

OPERA LJUBLJANA

Sobota 14. apr. ob 20.: Wolf-Ferrari: **Zvedave ženske. Abonma red A.**
Nedelja 15. apr. ob 20.: Bizet: Carmen. Gostovanje Josipa Gostiča. Zaključena predstava za železničarje (ob prazniku železnic).

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE MESTNI DOM

Sobota 14. aprila ob 20.: J. Nestroy: »To smo tiči«, veseloigra z godbo in petjem.
Nedelja 15. aprila ob 20.: J. Nestroy: »To smo tiči«, veseloigra z godbo in petjem v korist fonda za zgradbo kulturnega doma v Trstu.

SKUD TINE ROŽANC LJUBLJANA Dom železničarjev

Sobota 14. apr. ob 20.: Schiller »Kovarstvo in ljubezen. Slavnostna predstava v počastitev dneva železničarjev. — **Zadružni dom v Zalogu: Nedelja 15.** aprila ob 19.: A. Cerkvenik »Jernač«. Slavnostna predstava v počastitev dneva železničarjev. 1029-n

ŠENTVIŠKO GLEDALIŠČE KUD MILAN MAJCEN

Sobota 14. apr. ob 20.: R. Gobec »Planinska roža«, opereta.
Nedelja 15 apr. ob 20.: R. Gobec »Planinska roža«, opereta. 1025-n

SKUD BRATA SIMONČIČ ROGAŠKA SLATINA

Sobota 14 apr. ob 20.: Gogolj »Ženitev«.
Nedelja 15. apr. ob 15.: Gogolj »Ženitev«.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Sobota 14. apr ob 15. in 20.: Linhart »Matiček se ženi«. Gostovanje MKUD Metalurške šole na Jesenicah.
Nedelja 15. apr. ob 9.: Linhart »Matiček se ženi«. Gostovanje MKUD Metalurške šole na Jesenicah. Zaključena predstava za I. in II. gimnazijo. — Ob 16.: Nušič »Narodni poslanec«. Izven. 932-n

PREDAVANJA

Centralna ljudska univerza in Društvo inženirjev in tehnikov. Mnoge zanima, kako se da z razpoložljivimi sredstvi doseči boljše in koristnejše perutninarstvo, večja jajčnost in dr. Vabimo vas na predavanje ing. Mirka Peternela, ki bo danes 13. aprila ob 20. z naslovom: **Sodobno perutninarstvo.** — Predavanje spremljata dva filma, in sicer: film holandskega ministrstva za kmetijstvo **Perutninarstvo na Holandskem** in angleški film **Mehanizirana kemična borba proti plevelu.** Predavanje bo v predavalnici fizikalnega instituta ob 20. (vhod iz Gosposke ulice preko dvorišča, levo). Vstopnice se dobe uro pred pričetkom predavanja v veži pred predavalnico.

Društvo arhitektov Slovenije in Fizkulturna zveza Slovenije priredita danes ob 20.30 predavanje: Evolucija izgradnje športnih naprav. **Predaval bo ing. arh.** Vladimir Turina iz Zagreba v dvorani ekonomske fakultete (bivši trgovski dom), Gregorčičeva 27. Vabimo arhitekte, vse funkcionarje športnih zvez in vse, ki se zanimajo za športne objekte.

KINO

LJUBLJANA — UNION: ameriški film »Ples na vodi«. Kratki film: Obzornik 51. Predstavi ob 16.15 in 18.15. — SLOGA: ameriški film »Nevesta naprodaj«. Kratki film: Nauk in tehnika 7. Filmske novosti 12. Predstave ob 15., 17. in 19. — MOSKVA: premiera ameriškega filma »Maščevanje rdeče čarovnice«. Kratki film: Filmske novosti 13-XXI. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. — TRIGLAV: francoski film »Mi otroci«. Hrvaški pregled 8. Predstavi ob 18. in 20. — ŠIŠKA: ameriški film »Oklahoma Kid«. Predstavi ob 18. in 20. — LITOSTROJ: angleški film »Daj nam danes«. Filmske novosti 4. — VEVČE: ameriški film »Mister Smith v senatu«.

MARIBOR — PARTIZAN: jugoslovanski film »Čarobni meč«. Kratki film »Dogodek v Raši«. — UDARNIK: italijanski film »Mlin na Padu«. Filmske novosti 10.

KONCERTI

Nocoj ob 20.15 bo ponovitev VII. rednega simfoničnega koncerta izven abonmaja Orkester Slovenske filharmonije bo izvajal pod vodstvom dirigenta Boga Leskovica naslednja dela: Leskovčevo simfonijo v enem stavku, Sibeliusov violinski koncert v d-molu, kjer bo solistični part igral violinist Albert Dermelj. V drugem delu koncerta je na sporedu Brahmsova I. simfonija. Koncert bo v Filharmoniji, vstopnice so še na razpolago v knjigarni muzikalij. 1022-n

Solistični koncert pianista Kendalla Taylora bo v ponedeljek 16. aprila ob 20.15 v veliki Filharmonični dvorani. — Vstopnice v prodaji v knjigarni muzikalij. 1023-n

Kendall Taylor bo na svojem drugem koncertu v Ljubljani izvajal z orkestrom Slovenske filharmonije pod vodstvom Jakova Cipcija Beethovnov koncert za klavir in orkester v Es-duru in Arthurja Blissa klavirski koncert. — Vstopnice dobe abonenti simfoničnih koncertov danes v petek, ostali interesenti pa od sobote dalje v knjigarni muzikalij. 1024-n

Pevski zbor študentskega kulturno-umetniškega društva Tone Tomšič na Univerzi v Ljubljani bo v proslavo petletnice svojega dela priredil pod vodstvom svojega zborovodje Radovana Gobca koncert v veliki unionski dvorani pod naslovom »Od novih akordov do danes«. Koncert bo v ponedeljek 16. aprila ob 20.15. Vstopnice v knjigarni muzikalij. 1021-n

Koncertna matineja ansamblov Radia Ljubljane ob otvoritvi 135 kW oddajnika Radia Ljubljane bo v nedeljo 15. aprila ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Filharmonije. Na sporedu bo vokalna in instrumentalna glasba. Obiskovalci naj zasedejo svoja mesta pred 10 uro, ker bo začetek zaradi radijskega prenosa točno ob napovedani uri. Vstopnice v Knjigarni muzikalij.

V Litiji bo koncertiral v soboto 14. aprila ob pol 20. uri pevski zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Rada Simonitija. Na sporedu bodo Lajovčeve zborovske pesmi.

PRESKRBA

DELITEV MESA

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, **da si v soboto 14. aprila** lahko nabavijo meso, drobovino in mesne izdelke na odrezke **vseh živilskih in dodatnih** nakaznic za mesec april 1951. Meso dele neprekinjeno od 6 do 18 vse prodajalne mesa. Obroki in navodila bodo nabita na vidnem mestu v prodajalni.

UMRLI

Umrl je 22. marca dr. ANTON NOVAČAN, slovenski pisatelj. Počiva v Alemu, Argentina. V boleči žalosti: Pepusa, žena; Franc, brat; Terezija, Konsolata, Josipina, sestre. 1234-a

Dotrpeli so naša draga mama, stara mama **MARIJA ŠPENKO roj. VODE.** Na zadnje počivališče jo bomo prenesli v soboto ob pol 11 iz hiše žalosti v Podgori na župno pokopališče v Dolu. Žalujoči: Rozi, Marija, Evgen, Janez, otroci, sestra Johana, vnučka, vnukinje in ostalo sorodstvo. Dol pri Ljubljani 12. aprila.

Umrli so naša dobra mama JERICA KRANJC, roj. ŠVIGELJ iz Borovnice. Pogreb bo v soboto 14. aprila ob 15 iz Žal kapelice sv. Nikolaja. Njeni otroci.

Dotrpela je naša blaga žena, zlata mama, stara mama, sestra, teta in tašča **HILDA DOBRIHA roj. SADNIK,** učiteljica v pokoju. Spremili jo bomo v soboto 14. aprila ob 16. na pokopališče v Sv. Pavlu. — Žalujoči mož Jakob, hčerke Zlatka, Božka in Majda ter ostalo sorodstvo. — Sv. Pavel, 13. aprila. 1230-a

V globoki žalosti naznanjamo žalostno vest, da je umrla v 78. letu starosti naša ljubljena in plemenita mati, sestra, teta in svakinja **KAROLINA KOŠMRL roj. BARTOL.** Pokopali smo jo v torek 10. aprila na pokopališču v Loškem potoku. Zahvaljujemo se vsem, ki so ji lajšali zadnje ure in jo spremili na zadnji poti. — Žalujoča hči Angela in ostalo sorodstvo. — Loški potok, Ljubljana, Ribnica, Amerika. 1231-a

Vsem, ki so jo poznali, naznanjamo žalostno vest, da nas je 11. aprila za vedno zapustila naša zvesta **TONČKA NOVAK.** Pogreb pokojnice bo v soboto 14. aprila ob 10 v Braslovčah. Maše zadušnice se bodo brale v Brežicah in Braslovčah. Rodbina Srebretova. 1233-a

Po dolgi mučni bolezni mi je umrl moj ljubljeni mož, brat, stric in svak **IVAN KENIČ,** železn. uradnik v pokoju (vozovni preglednik). Pogreb dragega pokojnika bo 14. aprila ob 14.30 z Žal, kapelice sv. Krištofa k Sv. Križu. — Globoko žalujoča žena in sorodstvo. — Ljubljana, 13 aprila 1951. 1232-a

Naznanjamo, da nas je po dolgi bolezni zapustil dobri mož, oče, stari oče, tast, brat in stric **ANTON TRTNIK,** upokojenec tovarne Vevče. Pogreb bo izpred hiše žalosti v soboto 14. aprila ob 16.30 na domače pokopališče. Žalujoči: Ana žena, Lojze, France, Janez, Jože sinovi, Mici, Rezka, Tonca, Anica hčere in ostalo sorodstvo. Zadvor 12. aprila. 2265

MALI OGLASI

VELIKO SONČNO SOBO, vhod s stopnišča v centru, zamenjam. Ponudbe na ogl. odd. pod »Strogi center«. 2195

SADJARJI, POZOR! Na zalogi imamo še večjo količino sadnih drevesc: breskev, jablan in hrušk. Pohitite z nakupom, ker bomo s prodajo zaključili 30. aprila. Izkoristite ugodne dneve za sajenje in obnovite nasade z dobrim sadnim drevjem. Državno posestvo Pekre-Limbuš pri Mariboru. 2196

IŠČEM gospodinjsko pomočnico k manjši družini. Emili Soklič, Cesta v Rožno dolino 44. 2202

FRIZERSKO POMOČNICO sprejme takoj ali po dogovoru salon Del Bello, Domžale. 2203

SESALEC ZA PRAH, moderna oblika, nov, prodam. Vprašati pri (Gradbeni material) France Hribar, Maribor, Partizanska c. 70. 2143

ZAMENJAM stanovanje v Skopju za stanovanje v Ljubljani. Naslov v ogl. odd 2228

UPOKOJENKI, preprosti, katera bi pomagala pri gospodinjstvu in pranju ter pazila na dva otroka, nudim brezplačno sobo in hrano. Drugo po dogovoru. Naslov v ogl. odd. 2225

ZAMENJAM dvosobno stanovanje z malo kuhinjo, sončno, za enosobno. Ponudbe na ogl. odd. pod »Sončno«, 2224

ZAMENJAM mali vinograd, sadni vrt, dve njivici, gospodarsko poslopje in zidanico z udobnim stanovanjem v Semiču, za malo hišico v Ljubljani. Pripravno za delavca ali upokojenca. Naslov ponudbam: »Veš«, Kamnik. 2213

ZAMENJAM veliko enosobno stanovanje za dvosobnega v bližini Most. — Ogled od 15. dalje. Naslov v ogl. odd. 2214

DEŽNIK sem pozabila v nedeljo v vlaku z odhodom ob 11. iz Ljubljane v Kamnik. Najditelja prosim, da sporoči naslov ali pošlje dežnik za nagrado: Liza Komar, Dapčevičev trg 3, pritličje, levo (pri sodišču). 2216

EKONOMIJA na Gorenjskem išče: žensko za gospodinjska dela, vajena tudi kuhe, žensko za prašičjerejo, priučenega ali izučenega vrtnarja, lahko poročen, in bi tudi žena pomagala, ali pa družino za splošna kmetijska dela. Stanovanje na razpolago. Nastop službe takoj. Ponudbe na ogl. odd. pod »Ugodno«. 2237

SLUŽBO HIŠNIKA in snažilke v stavbi MLO, Kresija, dobi takoj zakonski par. Prednost ima mizar oziroma obrtnik. Osebno se je javiti v dopoldanskih urah pri sekretariatu za personalno službo MLO, Kresija, I. nadstr.

SOBO, veliko 6×6 m, parketirano, zračno, v centru, zamenjam za eno- ali dvosobno stanovanje kjerkoli. Ponudbe na ogl. odd. pod »Zamenjava«. 2218

ZAMENJAM enosobno stanovanje s kabinetom in pritiklinami za dvosobno ali enako. Zaželena predvsem smer Bežigrad—Ježica ali proti St. Vidu. Ponudbe na ogl. odd. pod »Ugodna zamenjava«. 2219

ENOSOBNO stanovanje s kuhinjo in pritiklinami išče upokojenec kjerkoli na Štajerskem ali Gorenjskem. Ponudbe na ogl. odd. pod »Mirna stranka 5000«. 2220

TRI KLJUČE sem našla 7. aprila v Tivoliju. Naslov v ogl. odd. 2221

V NEDELJO se je našel pulover na poti proti Bormesu. Naslov: Spetič, Pugljeva 12, pritličje. 2212

GOSTINSKO PODJETJE »RIO« sprejme priložnostne natakarice in natakarje za čas sezije vrta. Vse ostale informacije v pisarni »Rio«. 2234

SADJARJI, POZOR! Na zalogi imamo večjo količino sadnih drevesc, breskev, jablan in hrušk. Pohitite z nakupom, ker bomo s prodajo zaključili 30. apr. Izkoristite zadnje ugodne dneve za sajenje in obnovite nasade z dobrim drevjem. Državno posestvo Podlehnik pri Ptuju. 2233

IZGUBLJENO živilsko nakaznico R-3, veljavno za celo leto, na ime Cveto Vajt, proglašam za neveljavno. 2231

MLAJŠO moško delovno moč za dela na odru sprejme sindikalno gledališče v Kočevju. Izobrazba ni predpogoj, pač pa volja do nadaljnjega učenja. Lastnoročno pisane ponudbe pošljite na Sindikalno gledališče v Kočevju. 2232

HONORÉ DAUMIER IN HINKO SMREKAR

Grafično in ilustrativno delo francoskega slikarja Honoréa Daumiera (1808 do 1879) je prišlo do polne veljave šele v novejšem času. Ta neizprosni prikazovalec. satirik in karikaturist meščanske družbe v desetletjih 1830—1860 je sicer že doživel zmago republikanske misli, za katero se je boril zlasti pod vladavino Louisa Philippa, vendar so s tudi poslej našli vplivni ljudje, ki so najrajši videli, da se je usedal prah na znamenite liste Daumierovih zbirk »Caricaturana« in »Actualités«. Nekdanji bojeviti delavec časopisa »Le Charivari« je bil upoštevan predvsem kot slikar akvarelov in večjih podob v olju, ki zavzemajo častno mesto v zbirkah Louvra, pa v galerijah Berlina, Monakovega in Dunaja. Šele revolucionarna demokracija zadnjih desetletij je brez pridržka priznala pomen Daumierovega grafičnega in ilustratorskega dela. Ta najduhovitejši francoski karikaturist sredine 19 stoletja je postal v očeh potomcev nekak slikarski Balzac. In če je dejal Engels o Balzacovih spisih, da se je iz njih več naučil o pisateljevi dobi, kakor iz vseh drugih, posebej še znanstvenih del, bi lahko rekli o Daumieru, da nam bolj kakor vsi slikarji tistega časa predočuje svojo dobo in njeno družbo. Njegove »Actualités«, nastale iz samih priložnostnih izpodbud, te politične udarne skice, neprekosljive karikature, žgoče podobe nravi, zajedljive slike iz sodnih dvoran, parlamentarnih kuloarjev, gosposkih restoranov z njih bahaškimi gosti, njegove slikarske reportaže s pariških ulic, iz podstrešnih stanovanj in mračnih brlogov velemesta, so resda izgubile kos svoje aktualnosti. Niso pa izgubile duha, iz katerega so nastale: revolucionarnega duha, ki se upira vsemu ustaljenemu in splošno priznanemu, vsem družabnim konvencijam, zlagani morali, zahrbtnemu hinavstvu in malomeščanskim predsodkom. Mnoge politične osebe, številni číslani veljaki te družbe so že dolgo sence, ki žive samo še v Daumierovi satiri. Postali so nesmrtni od njegovega posmeha namišljeni veličini in tartuffovsko igranim nravem. Zanimivo je, kako malo je ostalo n. pr. od Bérangerove politične poezije in koliko občečloveškega še živi v Daumierovi poznejši politično-satirični grafiki, v njegovih priložnostnih motivih, izdelanih z genialno predornostjo miselno in razredno opredeljenega slikarja.

Daumier mi prihaja prvi na misel, ko se spominjam umetniškega dela Henrika Smrekarja, karikaturista in satirika naše nedavne preteklosti. Bil je eden redkih umetnikov, ki so padli kot neposredna žrtev svojega dela: italijanski okupator ga je pobil prav zaradi satiričnih risb, ki so jih našli pri njem, zaradi smelosti, s katero je karikiral tedanjo ljubljansko družbo in njen odnos do okupatorja, poseblienega v diktatorju Mussoliniju. Okupatorski biriči niso poznali umetnikove svobode. Satirična ostrina, ki jo je pri Daumieru nekako še trpel režim Louisa Philippa, je prešla stoletje pozneje pri Henriku Smrekarju v groteskno ironijo: le-to pa je bilo treba zadeti s salvo pušk, naperjenih v srce prileinega in bolnega slovenskega umetnika. Ta značilna krivulja, segajoča od meščanske satire Honoréja Daumiera v krvavo sredino 20. stoletja, k protiimperialistični satiri umetnika zatiranega slovenskega naroda, je eno izmed grafičnih znamenj velike drame, ki pretresa našo dobo. Kakor pri kardiografskih krivuljah, ki prikazujejo utripe srca, imamo tudi tu opraviti s »srcem« — z upadanjem vsega tistega, kar smo nekoč strnili v pojem tako imenovane srčne kulture. V divjanju vojne je tudi to »srce« izginilo. Insuffcientia cordis!

O Smrekarju kot slikarju, grafiku, ilustratorju smo vse premalo pisali. Potrebna bi bila kolektivna razstava njegovega dela, zaželena bi bila monografična študija o njegovi umetnosti. Dandanes, ko je umetnost tesno naslonjena na življenje in ko hočemo videti v nji aktivno sodelavko pri njegovi preobrazbi, bi kazalo izbrati tudi takele priložnostne, daumierovske »actualités« naših slikarjev in grafikov, predvsem pa Smrekarja. V času iskanja socialne in politične tematike v slikarstvu je domalega pozabljeno ne samo Smrekarjevo delo, marveč še bolj n. pr. zgodnje grafično in ilustratorsko delo Frana Tratnika, ki je bil v začetku našega stoletja priznan sodelavec naprednih praških in monakovskih satiričnih listov. V razdobju, ko je bil še dokaj vpliven larpurlartizem in ko so tudi impresionisti priznavali in gojili samo lepotno estetiko, je »aktualna«, satirična in reportažnorealistična risba ostala Pepelka v naši umetnostni hiši, četudi je razodevala kvaliteto. Zavračati tako tematiko je toliko, kakor s stališča tragičnega življenjskega občutja odklanjati humor in komiko. Daumierov primer je zgovorno pričevanje o mnogovrstnosti estetskega čuta in zagovor satirične smeri v risbi in grafiki Slovenci smo malone pozabili, da se je vzporedno s Cankarjevo, tolikokrat v satiro naših nravi zaostreno prozo uveljavljal podoben nagib — četudi ne tako izrazito — v našem slikarstvu. Henrik Smrekar ni bil samo po naključju Cankarjev osebni prijatelj, marveč — vsaj v slikarstvu — najbolj izrazita cankarjanska figura. S Cankarjem sta imela marsikaj skupnega: poleg bohemske narave odpor zoper filistrstvo in zoper vse zapovedane malomeščanske vrline, simpatije do ponižanih in razžaljenih, do hlapcev Jernejev in ljudi s klanca, zaničevanje do šviligojščine in novoromantično hrepenenje po nečem daljnem in čistem, po Lepi Vidi. Oba sta težila k socializmu. Smrekar ni dosegel Cankarja v kvaliteti: vedno mu je nekaj manjkalo, v malone slehernem njegovem večjem delu je bil takle primanjkljaj. Toda v karikaturi in satirični risbi, po duhoviti daumierovski iznajdljivosti in persiflaži, je bil Smrekar Cankarjev zvest sopotnik, in temu cankarjanstvu se ni odrekel tja do tragične smrti. Po svoji telesni podobi je bil neke vrste slovenski don Kihot: oblečen v irhaste hlače do kolen, s preprostim suknjičem čez ramo, s šiljastim klobukom na glavi, s palico v roki, zajedljiv, hipohondričen se je zdel vitez žalostne postave, ki bo zdaj zdaj sedel na svojo Rocinanto in krenil na pot. V svoji

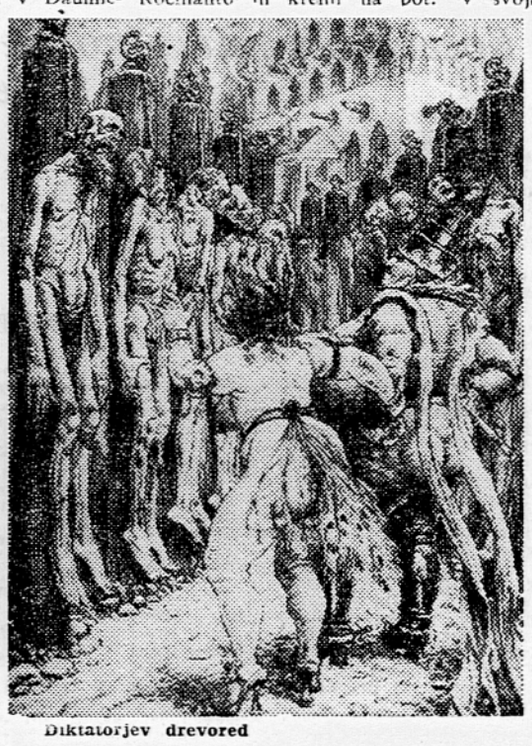

Diktatorjev drevored

Šiški, na robu slovenske metropole, je venomer sanjaril, kako bi šel kam v svet ali storil kaj velikega, a ni mogel priti nikamor.

Ali je Daumier neposredno vplival na ves razvoj Smrekarja satirika, ne vem; da ga je dobro poznal, se spominjam iz razgovora z njim. Naj mu je dajal še toliko izpodbud, je gotovo, da bi ne ustvaril tega, kar tvori malone glavnino Smrekarjevega dela, če ne bi bilo v njem naravnega nagiba k satiri in persiflaži, neke šiškarske hudomušnosti in poredности, ki jo je morda kazal še kot otrok, in pa močnega vpliva Cankarjeve umetnosti. Smrekarjeve ilustracije, knjižne opreme, njegova grafika, posebej še njegov spis o Smrekarju-črnovojniku, njegove številne karikature izpred prve svetovne vojne in iz razdobja med dvema vojnama, vse to pričuje o originalni, duhoviti, četudi nekoliko enostranski, neuravnovešeni, donkihotski osebnosti Henrika Smrekarja. Literarni element v njem je pogostoma prekašal izrazito slikarske, umetniške nagibe. Bil je — da uporabim izraz iz umetniške psihologije Müllerja - Freienfelsa — umetnik depresivnega tipa, zato se je vzlic sorodnim nagibom očitno razlikoval od svojega vzornika Daumiera. Daumierova satira je kljub vsej teži gradiva nekam svetla in jasna, Smrekarjeva je temačna in preobložena. Daumier je v bistvu realist, ki — prav kakor Balzac — išče motivov in tipov v obdajajoči ga družbi, Smrekar je zagrenjen samotar, ki zajema iz domišljije, neugnano stilizira in prehaja v groteskno, v alegorijo, pogosto tudi v poudarjanje erogenih delov ženskega telesa. Dvoje različnih temperamentov in umetniških stilov, a usmerjenih s podobno revolucionarno voljo k enakemu smotru — k odpravi kapitalističnega gospodstva, to sta Daumier in Smrekar.

Zahvalna himna vojni

Proučujem to na 25 fotografijah Smrekarjevih risb in grafičnih listov, katerih originali so razmetani kdo ve kod. Te fotografije razgledniškega formata mi je dal Smrekar l. 1936 na pot v Prago, češ naj mu najdem ondi založnika za album, ker v domovini ne morejo iziti. Zares se je zanimala zanje neka praška založba, ostalo pa je samo pri prvem pogovoru, ker se je zdelo tvegano, izdati na Češkem delo neznanega slovenskega umetnika. Ko si danes znova ogledujem te posnetke Smrekarjevih malo znanih satiričnih del izza časa, ko je obzorje sveta že zasenčil vampir fašističnega imperializma, ne mislim samo na Smrekarja, marveč tudi na Honoréja Daumiera in na velike psihološke razlike med tridesetimi leti 19. in 20. stoletja, med čustvenimi odzivi francoskega in slovenskega umetnika na isto družbeno negotovost ter na vračanje kapitalizma odnosno imperializma v vse panoge javnega življenja.

Izmed teh 25 grafičnih listov bom izbral samo nekatere. Glej, tu je »Mirovni angel« tridesetih let; povejmo si na uho: hudo podoben današnjemu. V ospredju sedi strahotna figura boga vojne Marsa s perutmi od letal, s plinsko masko na glavi (današnji bi imel kot simbol aromsko bombo). V roki drži Pandorino skrinjico, na kateri sede za mizo neke miniaturne frakaste figure — najbrž diplomati, ki se pogajajo za mir. Mirovni angel s palmovo vejico v roki je komaj opazna postavica ob nogah strašnega Kalibana. Ali »Zahvalna himna vojni«. Bog Mars s krono iz nožev na glavi sedi na vreči denarja in prebira na harfi, ki se je nanjo povzpela smrt — okostnjak z lovorjevim vencem na lobanji. Pojeta. In z njim pojo človeški in živalski obrazi vsenaokrog in še dalje — nedogledna vrsta brezličnih lobanj. Vizija, ki se je kaj kmalu uresničila. Misliti moraš tudi na Goyo — na »Los desastres de la guerra«. Glej »Človeško menažerijo« — ples ljudi z živinskimi in ptičjimi glavami; zvijajo se v klobčiču svojih poželenj in usod, ovohavajo drug drugega, čakaje, da izpremene ples v divji pretep — v vojno. Moč kapitala in vojna — to je osnovni ton do malega vseh teh Smrekarjevih grafik. Glej še strašilo predvojnega kapitalizma »Dumping« — danes je pravljičen po predmetu in po grafični obdelavi stonoge predpotopne pošasti, katere členke tvorijo v produkcijo prikovani ljudje. Ali pa »Biceps in možgani«: kontrast mišičnatega človeka z drobno glavo in silnimi, kosmatimi udi, pod njim pa stoji suhljata zaočaljena postavica intelektualca. Pa »Business« — vse je na prodaj, človeško telo, duhovni proizvodi, delo — profit je gospodar tako urejenega življenja. »Vzgoja državljana« kaže, kako se Smrekarju vsak motiv izpreminja iz smešnega v grotesknо in iz groteknega v tragično. Kako ostro je gledal na svojo družbo, kaže »Javna dobrodelnost«, ki smeši zlagani altruizem in hinavsko človekoljubje, pitajoče zvezano žrtev. Podobno je »Socialno skrbstvo« — karikatura trebušastega birokrata, ki mu strežejo z razkošnimi jedili živi okostnjaki. In »Drevored diktatorja« — namesto aleje so ženski in moški mrtveci na vislicah — ni li to strahotna vizija milijonov žrtev, med katerimi bodo v letih 1939—1945 triumfirali »bogovi« koncentracijskih taborišč? Ali pa »Justica« z obvezo čez eno oko, z drugo pa gleda na tehtnico, ki ima v eni skodelici živ okostnjak ženske figure, na katero pritiska corpus delicti, v drugi, lažji, pa z zaupanjem sedi bogataš, medtem ko »Lex« (Zakon) pod nogami Justice z žabjo glavo motri to »pravico« v družbi, ki jo Smrekar zaničuje in obtožuje.

To so podobe, ki bi si jih mogli misliti tudi v kakšnem mrtvaškem plesu baročnih umetnikov. Nekatere bi lahko uporabili za ilustracije h duhoviti knjigi velikega humanista Erasma Rotterdamskega »Laus stultitiae«. — To smrekarjevo delo bi ne smelo ostati pozabljeno. Iz njega govori Honoré Daumier naših dni. Obžalovati je samo, da je Smrekar v razliko od svojega francoskega vzornika presplošen in zato abstrakten, medtem ko Daumier izhaja povsod iz konkretne družbe in stvarnih razmer. Pri Smrekarju groteknost večkrat oslabi učinek, preobloženost risbe pa bolj zmede kakor razbistri avtorjevo osrednjo misel. Smrekar je iz Shakespearovega »Viharja« vzel podobo Kalibana, tega mračnega, težkega, zgolj zemeljskega človeka, človeka-živali. Njegova kalibanska bête humaine nastopa v raznih inačicah — toda v tem ozračju satire in persiflaže iščeš zastonj svetlo prikazen Ariela in vedro modrost izkušenega Prospera. Svet, ki je obdajal Smrekarja in ga nazadnje tudi ubil, se je videl kalibanski in verjetno bi Henrik Smrekar šele po njegovem polomu našel kot satirik in karikaturist poti, ki bi ga morda zopet tesneje približale Honoréju Daumieru, čigar »Actualités« — se mi zdi — osvetljujejo začetke Smrekarjeve satirične umetnosti. *Božidar Borko*

Kulturno-prosvetno delo v Laškem

SKUD »France Peternel« v Laškem se vneto pripravlja za 10. obletnico OF. Že v soboto je v Laškem priredil koncert, kjer je sodeloval moški, ženski in mešani pevski zbor. Tudi v Rečici so priredili naslednjega dne koncert; čisti dobiček obeh pa je namenjen kot prispevek za spomenik padlim borcem in talcem v Laškem, ki ga bodo odkrili 27. aprila. Društvo je s sodelovanjem vseh množičnih organizacij pripravilo dramo Mire Pucove »Operacija« telovadno akademijo instrumentalni večer, in centralno akademijo na večer pred praznikom. K. T.

Desetdnevni tečaj predvojaške vzgoje v Preddvoru

Te dni je v Preddvoru končal desetdnevni tečaj predvojaške vzgoje, ki se ga je udeležilo 50 obveznikov z Jezerskega, Kokre Trstenika in Preddvora. Njihov komandir Franc Delavec je bil z njimi zadovoljen, ker so bili disciplinirani in redni tečajniki. Tako so se uvrstili spet med najboljše v kranjskem okraju ter so že dvakrat prejeli priznanje in nagrado. K. L.

Ureja uredniški odbor. Odg. urednik Sergej Vošnjak. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5, telefon 55-22 do 55-26. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani Poštnina plačana v gotovini.

Začetek prvenstva Slovenije v boksu

V prvem kolu republiške lige v boksu sta se predsinočnjim sestala v Trbovljah domači Rudar in ljubljanski Triglav. V nabito polni dvorani so Triglavani pred zelo razgibanim občinstvom pokazali kvalitetnejši boks in s prepričljivo zmago 15:5 dobili prvi dve točki. Domači boksarji so izredno žilavi, vendar nimajo dovolj kondicijskega in sistematičnega treninga. Ljubljančani so bili ne le tehnično, ampak tudi taktično boljši ter so s spretnim kritjem izčrpavali svoje nasprotnike. Borbe so bile lepe, le občinstvo je bilo tu in tam preveč pristransko.

V muški kategoriji je Košir (Tr.) neodločeno boksal z Žibretom. Kos (Tr.) v bantamu ni imel nasprotnika. Tudi v polahki kategoriji je odločitev padla brez borbe v korist Kovača, ker je Mencej (Tr.) prekoračil težo. Nasprotnika v lahki kategoriji sta bila Jordan (Tr.) in Borušak. Slednji je takoj silovito napadel in že v prvem kolu zmagal s tehničnim k. o. V polwelter kategoriji se je borba med Vivodom (Tr.) in Strittihom končala v drugem kolu s tehničnim k. o. v korist Vivode. Prešeren (Tr.) je v welter kategoriji dobil točki proti Pajku brez borbe, ker slednji ni imel predpisane teže. Vilhar (Tr.) je v polsrednji kategoriji proti Martinčiču v drugem kolu s tehničnim k. o. odločil zmago v svojo korist, potem ko je svojega nasprotnika trikrat spravil na tla. Veliko borbenost je pokazal Ažman (Tr.) v srednji kategoriji proti Seferju, katerega je v tretjem kolu prisilil k predaji. V poltežki kategoriji je Preželj (Tr.) z ostrimi udarci onesposobil Hribarja že v prvem kolu. Simnovec (Tr.) v težki kategoriji ni imel nasprotnika.

Triglavani so zmagali tudi v Zagorju

Drugo moštvo Triglava je gostovalo v Zagorju, kjer je imelo za nasprotnika boksarje Proletarca. Po lepih borbah so zmagali Ljubljančani 11:5, kar je za mlade tekmovalce Triglava prav lep uspeh. Izidi posameznih dvobojev so bili: Tivadar (Tr) : Livk 0:2, Š. Mikluš (Tr) : Vozel 2:0, I Mikluš (Tr) : Leben 2:0, Čakš (Tr) : Ocepek 2:0 zaradi diskvalifikacije, Lampič (Tr) : Praznik 2:0 k. o. v I kolu, Jordan (Tr) : Mladenić 2:0 k o v I. kolu, Pintarič (Tr) : Hlebce 0:2 t. k. o., Kermavner (Tr) : Herman 1:1.

Bokserji Triglava so pokazali večje tehnično znanje, medtem ko so bili domači tekmovalci zagrizenejši in vzdržljivejši. Občinstvo je bilo zelo nedisciplinirano.

PRVENSTVO SLOVENIJE V NOGOMETU

V nedeljo bodo prve tekme

26 članov I. in II. republiške lige se bo to nedeljo spustilo v borbo za prve točke.

Kdo je favorit v I. ligi, je zdaj težko reči, kajti moči klubov so, glede na zadnja prijatejska srečanja, zelo izenačene. Najzanimivejši srečanji bosta prav gotovo med Korotanom in Muro ter ljubljanskim Železničarjem in Nafto. Spored I. kola tekem je tale:

I. LIGA: Železničar (M) : Kladivar. Korotan : Mura, Gregorčič : Krim, Železničar (Lj.) : Nafta, Železničar (Gorica) : Branik;

II. LIGA — vzhodna skupina: Kovinar (Štore) : Fužinar, Kovinar (Tezno) : Proletarec, Studenci : Rudar (Velenje). Bratstvo : Drava; **zahodna skupina:** Ljubelj : Branik (Solkan), Graničar : Preseren, Ločan : Gregorčič, VTP : Železničar (Postojna).

Tekma med ljubljanskim Železničarjem in Nafto bo na Stadionu ob Tyrševi cesti z začetkom ob 10.30.

•

Tekma Odred : Budućnost, ki se je končala 2:2, je bila s sklepom disciplinskega odbora Nogometne zveze Jugoslavije razveljavljena in verificirana z rezultatom 3.0 v korist Budućnosti. Disciplinski odbor je poklical na zaslišanje sekretarja Visočnika in branilca Medveda in Ruparja.

Znani nogometaš Miša Pajević je izključen iz Partizana, ker je med igro hote poškodoval svojega klubskega tovariša Zlatka Čajkovskega, ki 2 do 3 mesece ne bo mogel igrati.

Prvenstvo srednješolcev v plavanju

V nadaljevanju srednješolskega prvenstva v plavanju so včeraj tekmovali dijaki in dijakinje Ekonomske srednje šole, II., V. in VI. gimnazije ter Tehnične srednje šole. Nastopili so izključno višješolci in višješolke, med katerimi so se odlikovali plavalci TSS in VI. gimnazije. Doslej najboljši rezultat v crawlu med višješolkami je dosegla Barova iz VI. gimnazije. Marolt pa se je izkazal kot najbolj vsestran plavalec TSS, saj je dosegel prvo mesto v prsnem slogu ter drugo v hrbtnem in crawlu. Med tekmovalci TSS je startala tudi znana plavalka Juvančičeva, ki pa je tekmovala izven konkurence, ker so plavalci zveznega razreda izločeni iz tega tekmovanja.

Tehnični rezultati tekmovanja četrtega dne so naslednji:

VIŠJEŠOLKE — crawl: 1. Bar (VI. g.) 45,3, 2. Oberšek (V. g.) 57,8, 3. Dolnar (ESŠ) 1:01,3, (izven konkurence: Juvančič 46,4); **prsno:** 1. Bar (VI. g.) 54,5, 2. Boskič (V. g.) 58,2, 3. Pregelj (ESŠ) 58,4, (izven konkurence Juvančič 58,4); **hrbtno:** 1. Hočevar (VI. g.) 1:02,9, 2. Klopčič (ESŠ) 1:03,2, 3. Keber (ESŠ) 1:03,2, (izven: Juvančič 54,0);

VIŠJEŠOLCI — crawl: 1. Gašparič (TSŠ) 40.0, 2. Marolt (TSŠ) 40,6, 3. Pleteršek (TSŠ) 41,6; **prsno:** 1. Marolt (TSŠ) 44,4, 2. Brilli (VI. g.) 46,4, 3. Mozetič (TSŠ) 49.6; **hrbtno:** 1. Gašperin (VI. g.) 47.2, 2. Marolt (TSŠ) 48,3, 3. Predalič (V. g.) 55,2.

Mednarodni teniški turnir v Rimu

Minuli ponedeljek se je začel v Rimu mednarodni teniški turnir, na katerem sodelujejo mnogi znani teniški mojstri. Za nosilce posameznih skupin so določeni: Patty, Drobny, Sawitt, Bergelin, von Cramm, Davidsson, Clark in Ampon. Na turnirju sodelujejo tudi Jugoslovani Mitić, Palada in Branović.

Mitić je v prvem kolu premagal Italijana Bellardinellija 6:2, 6:8, 6:3, 8:6, igro s Pattyjem pa je izgubil 1:6, 4:6, 4:6. Palado je premagal Italijan M. del Bello 6:3, 5:7, 4:6, 6:4, 6:3. Branović je izgubil igro proti Nemcu Buchholzu brez borbe.

V igri dvojic sta Mitić in Palada premagala italijanska para Clerini-Bergam 6:3, 6:0, 5:7, 7:5 in Sada-Gardini 6:4, 6:4, 6:1. Belgijca Washer in Brichant sta nadvladala par Branović-Essenta (Italija) 6:0, 6:3, 3:6, 6:4, 6:1.

Krajevno smučarsko prvenstvo na Jezerskem

Smučarski klub Jezersko je pred dnevi priredil krajevno prvenstvo, ki je prvo v zgodovini jezerskega smučarstva. Tekmovali so za prvenstvo v posameznih disciplinah in za kombinacijo.

V smuku na 1800 m dolgi progi z 200 m višinske razlike so osvojili naslov prvaka med člani Franc Justin, med članicami Anica Zadnikarjeva, med mladinci Milan Kaštrun, med mladinkami Romana Kaštrunova, med pionirji pa Jurko Skuber.

Na 10 km dolgi progi v teku je med člani osvojil prvo mesto Andrej Karničar, med članicami (2 km) Anica Zadnikarjeva, med mladinci (5 km) Andrej Zadnikar, med mladinkami Romana Kaštrunova, med pionirji (oboji (2 km) pa Tone Cvek.

V slalomu je nastopilo 30 tekmovalcev. Proga je bila dolga 350 m in je imela 130 m višinske razlike. Med člani je bil prvi Peter Šinkovec, med mladinci pa Milan Kaštrun. Proga za članice, mladinke in pionirje je bila dolga 200 m. Zmagali so Anica Zadnikarjeva, Romana Kaštrunova ter Tone Cvek.

Prvenstvo v kombinaciji (smuk, tek, slalom) so osvojili: člani: Andrej Karničar 282.80 točke; mladinci: Milan Kaštrun 299.66, članice: Anica Zadnikarjeva 300; mladinke: Romana Kaštrunova 300; pionirji: Tone Cvek 300 točk.

Kratke šahovske vesti

Knjiga o dvoboju Pirc : Euwe je izšla. Dobi se pri Šahovskem domu v Ljubljani za 54 din.

Na brzoturnirju za prvenstvo LUŠK za mesec april je med 24 udeleženci, ki so bili razdeljeni v dve skupini, v finalu zmagal mojstrski kandidat Krivec s 7 točkami. 2.—5. mesto si delijo Ramšak, Smoljanovič (oba LUŠK), M. Vrhovec (Krim) in Kadunc (Triglav).

Žensko prvenstvo Ljubljane je bilo 9. t. m. končano. Vrstni red udeleženk je naslednji: 1. Kokolj (Krim) 12 točk, 2. Bajc (Triglav) 10 in pol, 3. Osterc 10, 4.—5. Korban, Smole 8 in pol, 6. Knapič 8, 7. Renčelj 6, 8. Hebein 5 in pol, 9. Golob 5, 10.—11. Fink, Puc 4 in pol, 12. Čebulj 4, 13. Kastelic 3, 14. Drobnjak 1. — Kokoljeva je skupaj s Pongračevo lani osvojila tudi naslov slovenske prvakinje.

Na brzoturnirju za prvenstvo Ljubljane je sodelovalo 24 udeležencev. Med šestimi igralci v finalu je zmagal Smoljanović (LUŠK), ki je dobil vse partije. Hočevar in Bajc sta osvojila po 2 in pol točke, Sivec 2, Roblek in Trampuž pa po 1 in pol.

Na polfinalnem turnirju za prvenstvo Krima so po šestem kolu v vodstvu inž. Petrič 4 in pol točke (iz 5 partij), Avsec 4 in pol, Krašovec 3 in pol, Bajec 3 (iz 4 partij), Šlamberger 3 (iz petih partij, inž. Slokan 3 itd.

Žensko prvenstvo Maribora se bo začelo 15. t. m. v prostorih ŠD Polet (bivša kavarna Bristol).

V prijateljskih dvobojih so šahisti iz Ljubnega premagali igralce iz Nazarij 7 in pol : 4 in pol, obratni dvoboj na 8 deskah pa se je končal 4:4.

Mednarodni mojster Unzicker je v Kranju igral simultanko proti 40 nasprotnikom. Po treh urah je 34 partij dobil, 4 remiziral in dve izgubil. Mojstra sta premagala Lampret in Prinčič.

Jugoslavija in Norveška bosta igrali dopisni dvoboj na 44 deskah. Iz Slovenije sodeluje 9 igralcev, med katerimi so prvo, drugo in tretjekategorniki.

Inž. Milan Vidmar je na Bledu igral simultanko proti 36 nasprotnikom. 29 partij je dobil, 3 remiziral in 4 izgubil. — Njegova simultanka v Piranu proti 40 nasprotnikom se je končala tako, da je 35 partij dobil, 2 remiziral in 3 izgubil.

JUTRI, V SOBOTO 14. APRILA OB 20. URI BO V DVORANI DOMA SINDIKATOV OB MIKLOŠIČEVI CESTI PRIJATELJSKI DVOBOJ V DVIGANJU UTEŽI

JEDINSTVO : ŽELEZNIČAR

V VMESNIH TOCKAH RO KOBORBA V PROSTEM SLOGU
V VMESNIH TOCKAH ROKOBORBA PROSTEGA STILA.

TONE FAJFAR: 8

PO POTIH BRATSTVA IN ENOTNOSTI

(Iz partizanskega dnevnika)

Ko to pišem, nas vznemirja italijanski bombnik, ki neprestano kroži okrog mesta. Nedaleč od Otočca je odmetaval bombe.

Na naših frontah je večinoma mir. Na Velebitu so naši in italijanski položaji oddaljeni komaj 500 metrov. Naši so postavili velike zvočnike, s katerimi delajo propagando med italijansko vojsko. Italijani jih radi poslušajo. Okrog Gospiča so naši začeli z operacijami, ki streme za zavzetjem tega glavnega mesta Like. V Slavoniji je baje v teku nemška ofenziva. Kaj se dogaja pri nas v Sloveniji, mi pa ni znano.

Zvečer sem se sešel s Slovencem, partizanom, ki je prišel iz Bosne in odhaja v Slovenijo. Bil je student-jurist v Beogradu, pri partizanih je že 22 mesecev. Pripovedoval je svoja doživetja iz raznih ofenziv. Borbenost srbskih partizanov je na višku, kljub temu, da so preživljali strašne stvari. Novodošlemu partizanu sem svetoval, naj počaka tu v Otočcu, da se vrnemo skupaj v Slovenijo.

Zvečer sem govoril Konspiratorjem (Dragutin Salli) iz Centralnega komiteja. Prejeli so neka poročila iz Slovenije, da se je začelo v beli gardi veliko gibanje za prestop k partizanom.

17. julij:

Vroč, sončen in dolgočasen dan.

Okoli šestih je prileteval sovražni lovec, ki je mitraljiral po najbližji okolici Otočca. Bojeviti mladi Lakuš ga je obstreljeval z našega okna z italijansko puško. Kajpak se sovražnemu letalcu ni nič hudega zgodilo.

To je bila edina zanimivost današnjega dne.

Plaški: razbita notranjščina pravoslavne cerkve

18. julij:

Nedelja. Na vse zgodaj sem se v ZAVNOH seznanil z angleškim padalcem, Hrvatom iz Like. Prišel je iz Kanade. Ko je prišel k nam, je zvedel, da mu je hčerka odšla v partizane.

Popoldne je bila napovedana otroška prireditev pionirjev iz Vrhovin, in sicer ob 3 = toda še ob 5 ni bilo nikogar od nikoder.

Zvečer je bil v Domu kulture koncert. Na sporedu so bile skladbe Čajkovskega, Chopina, Dvořaka in drugih. Pred koncertom je imel nagovor Božidar Magovac, namenjen pristašem HSS. Govoril je spretno, vendar se je skrbno izognil slehernega napada na izdajalca Mačka. (Op.: Kasneje se je izkazalo, da je odšel v partizane pravzaprav reševat Mačka in njegove pozicije. Skušal je notranje razkrajati osvobodilno gibanje ter je bil vseskozi povezan z mačkovci v Zagrebu.)

19. julij:

Četniki na svobodnem ozemlju ne mirujejo. Predvčerajšnjim so spet napadli naše ljudi v bližini Saborskega. Partizanska vojska je zbrana v glavnem na frontah ob mejah svobodnega ozemlja, medtem ko je varnost v notranjosti poverjena oboroženi zaščiti, ki pa ji izdatno primanjkuje bojevitosti. Zato ni mogoče zatreti posameznih četniških skupinic, ki se zadržujejo po gozdovih v bližini domačih vasi.

Z novodošlim partizanom iz Bosne imam težave. Zabavlja vse vprek čez prehrano, komando, tovarištvo itd. Kaže, da se spre z vsakim, ki ga sreča. Snoči sem ga ostro prijel zaradi tega neprimernega obnašanja. Na ta način kvari ugled Slovencem. V neprijetnosti spravlja tudi druge. Če se ne misli popraviti, ga bom moral čim prej odpraviti v Slovenijo, da ne bo tu delal zdrahe. Čeprav je res, da je tu še dokaj nereda, moramo vendar na drugačen način opozoriti hrvaške tovariše na posamezne nerodnosti, ki se dogajajo pri nižjih organih.

Včeraj in danes pregledujem dopise ekonomskega referata ZAVNOH. Gospodarski položaj osvobojenega ozemlja je silno težak. Večina vasi je požgana, manjka živine, poljedelskega orodja itd. Zdaj skušajo najprej napraviti pregled stvarnega stanja. Kot najvažnejše vprašanje se postavlja sedaj organizacija žetve in spravljanje pridelkov. Razen skrbi za prehrano vojske in prebivalstva je na Hrvaškem še težko vprašanje preživljanja beguncev. Tu so bežali pred okupatorji in ustaši celi okraji.

Mlin ob izlivu Rudnice v reko Mrežnico

Mislim, da bi morali uvesti tudi na Hrvaškem redni narodni davek, ki bi ga pobirali bodisi v denarju ali še bolje v pridelkih. Zdaj se pečajo z mislijo, da začno po našem zgledu izdajati bone, ki naj bi nadomestili malovreden denar, ki je tu v prometu.